f.garcia lorca

BÜTÜN ŞİİRLER 1

İLK ŞİİRLER

ŞİİR ANITLARI 2

*

SAİT MADEN

ÇEKİRDEK YAYINLARI

Federico Garcia
Lorca

*

Bütün Şiirler
I

ŞİİR ANITLARI: 2

●

Herederos de F. G. Lorca
Mercedes Casanovas
Akçalı Telif Ajansı
1996

Bu kitap, Madrid'deki
Aguilar Yayınevi'nce düzenlenen ve ozanın
bütün şiirlerini, oyunlarını, mektuplarını içeren
FEDERICO GARCIA LORCA
OBRAS COMPLETAS
adlı yapıtın 1969'da yayımlanan
15. basımından çevrilmiştir.

ISBN
975-8076-05-1

*

Uygulama:
Yazıevi – Tasarım/Yapım
512 60 43

Federico Garcia Lorca

*

Şiirler kitabı

(Bütün şiirler, 1)

Çeviren:
SAİT MADEN

ÇEKİRDEK YAYINLAR

AÇIKLAYICI BIRKAÇ SÖZ

Bu gençlik ateşiyle, acı ve ölçüsüz tutkuyla dolu kitapta, yeniyetmelik ve gençlik günlerimin, şimdiyi hâlâ çok yakındaki çocukluğuma bağlayan o günlerin sahici görüntüsünü sunuyorum.

Bu düzensiz sayfalar gönlümün ve ruhumun candan yansılarıdır, çevrede bakışlarıma yeni yeni doğmuş olan çırpıntılı yaşamın verdiği ayrıntılarla boyalıdırlar.

Elinde tuttuğun bu şiirlerden her birinin doğuşu, okuyucu, çiçeklenen yaşamımın ezgili ağacındaki yeni bir tomurcuğun doğuşuna eştir. Bu özel yaşamıma öylesine sarmaş dolaş yapıtı küçümsemesen iyi olur.

Kusurluluğu ötesinde, kesin sınırlılığı ötesinde, bu kitabın gözüme çarpan birçok erdeminden biri şu olacak: dağlık bir zeminde, bir vadinin çayırlarında yalınayak taban tepmiş tutkulu çocukluğumu bana her an anımsatmak.

Kardeşim Paquito'ya

FIRILDAK

Temmuz 1920
(Fuente Vaqueros, Granada)

Güney rüzgârı,
yakıcı, esmer
geliyorsun tenime
taşıyıp tohumunu
o parıl parıl,
o batmış bakışların
portakal çiçeğine.

Kızıllık veriyorsun aya,
hıçkırıyor seninle
tutsak kavaklar da, geliyorsun ya
geç kalıp öylesine!
Ben öykümün gecesini dürdüm de
rafa kaldırdım bile!

Yok esinti,
inan bana!,
dönüp dur yürek;
dönüp dur yürek.

Kuzey yeli,
yelin beyaz ayısı!
Geliyorsun tenime
kuzey şafaklarından
bir titreyişle,
o hayalet kaptanlar
giysisi üzerinde,
kahkahalar atarak
Dante sesinle.
Ey yıldız cilacısı!
Geliyorsun ama
geç kalıp öylesine.
Dolabım yosun tuttu,
anahtar yitti işte.

Yok esinti,
Inan bana!,
Dönüp dur yürek;
dönüp dur yürek.

Kimbilir neredeki
meltemler, yeller, cinler.
Gül sivrisinekleri,
taçyaprağı piramitler.
Alizeler, o hoyrat
ağaçlarda gelişen;
fırtına flütleri,
bırakın beni sizler!
Nice bir ağır zincir
var belleğimde,
ve dem çekişleriyle
gün sonunu çizen kuş
tutsak şimdiden.

Gidenler bir daha gelmiyor geri,
herkesin bildiği şey;
ve ışıklı rüzgâr halkı içinde
boş yakınmak, yerinmek.
Kavak, yel tanrısı, öyle değil mi?
Boş yakınmak, yerinmek!

Yok esinti,
inan bana!,
dönüp dur yürek;
dönüp dur yürek.

SERÜVEN DÜŞKÜNÜ BIR SALYANGOZUN BAŞINA GELENLER

Aralık 1918
(Granada)

Ramón P. Roda'ya

Bir çocuk tatlılığı
var yumuşak sabahta.
Yerlere uzatıyor
kollarını ağaçlar.
Titrek bir duman sarmış
ekinlerin üstünü,
ipekten yollarını
geriyor örümcekler
–saf billurunda göğün
çizgi çizgi–.
Bir kaynak
şırıldayıp akıyor
arasında otların.
Ve patikanın bilge
efendisi salyangoz
cahil, kendi halinde
seyrediyor çevreyi.
Doğadaki tanrısal
sessizlik kılmış onu
inançlı ve gözüpek;
ev derdini unutup
gitmeye karar verir
yolun sonuna değin.

Ulaşır gide gide
bir ısırgan, sarmaşık
ormanına. Yaşlanmış
iki dişi kurbağa
hastalıklı ve üzgün
güneşlenir ortada.

«Yeni çıkan şarkılar
–diyordu içlerinden
biri– yararsız.» «Hepsi
dostum, –öbür kurbağa
yaralı ve yarı kör
doğrular berikini–,

sanırdım ki ben gençken
bir gün işitsc Tanrı
şarkımızı, nasıl da
acırdı. Bildiklerim,
çünkü çok yaşadım ben,
inancımı sarstı da
şarkı söylemiyorum...»

Kurbağalar sızlanıp
sadaka dilenirler
burnu havada geçen
yavru bir kurbağadan
yara yara otları.

Loş ormanın önünde
ürker bizim salyangoz.
Bağırmak ister, olmaz.
Kurbağalar pek yakın.

«Kelebek mi acaba?»,
der yarı kör olanı.
«Küçük boynuzları var
–der öteki kurbağa–.
Salyangoz bu. Sen nerden
çıktın böyle, salyangoz?»

«Evden geliyorum ya
çabucak dönsem iyi.»
«Amma da ödlek!» diye
bağırır kör kurbağa.
«Şarkı bilmez misin?» «Yok»
der salyangoz. «Ya dua?»
«Bilmem.» «İnanmaz mısın
ölümsüzlüğe peki?»
«● da ne?»
«●, en duru
suda yaşamaktır hep,
zengin yemli, çiçekli
bir otlağın yanında.»

«Ben küçükken, zavallı
ninem demişti bir gün,
ölünce gidermişim
en yüksek dallardaki
en körpe yapraklara.»

«Ne zındıkmış ninen de!
Bak, işin doğrusunu

söylcyelim de inan»,
der kızgın kurbağalar.

Salyangoz inler: «Niçin
gidip görmcyim yolu?
Evet, ölümsüzlüğe
inandım...»
Kurbağalar
dalgın çekilir gider,
salyangoz da kaybolur
ormanda korka korka.

İki sfenks gibidir
dilenci kurbağalar.
Biri: «İnanır mısın
sen ölümsüzlüğe?» der.
«Hayır» der üzgün üzgün
yaralı, kör olanı.
«Niçin inansın diye
söyledik salyangoza?»
«Çünkü... şey, bilmiyorum
—der kör olan kurbağa—.
Ama içim coşuyor
duydukları inançtan
yavrularım Tanrıya
seslenirlerken arkta...»

Salyangoz geri döner
zavallı. Şimdi yolda
dalgalı bir sessizlik
fışkırır kavaklardan.
Bir de bakar önünde
kırmızı karıncalar.
Uğraşıp didinerek
sürüklüyorlar yerde
duyargaları kopuk
başka bir karıncayı.
Salyangoz da haykırır.
«Karıncalar, az durun!
Nedir bu ettiğiniz
kendi yoldaşınıza?
Olanı söyleyin de
vicdanla yargılayım.
Önce sen anlat, küçük.»

Yarı ölü karınca
der acıklı bir sesle:
«Yıldızları gördüm ben.»

«Yıldızlar da neymiş?», der
karıncalar korkuyla.
Salyangoz düşünceli
sorar: «Ne, yıldızlar mı?»
«Evet –der karınca da–,
yıldızları gördüm ben;
tırmandım da en yüksek
dala kavaklı yolda
karanlığımda gördüm
parlayan binlerce göz.»
Salyangoz sorar gene:
«Bu yıldızlar da ne ki?»
«Bunlar, taşıdığımız
ışıklar tepemizde.»
«Ama biz görmüyoruz.»
der karıncalar kızgın.
Salyangoz da: «Bense» der
«bir otları görürüm.»

Duyargalar sallayıp
çığrışır karıncalar:
«Öldürceğiz seni,
tembelsin, sapıksın sen,
görevin çalışmakken.»

«Ya, yıldızları gördüm»,
der yaralı karınca.
Salyangoz kesip atar:
«Bırakın şunu gitsin,
işinize bakın siz.
Belli ki çok geçmeden
can verir, baksanıza.»

Derken bir arı geçer
yumuşacık havadan.
Can çekişen karınca
duyar sonsuz akşamı,
«Götürmeğe geliyor
beni bir yıldıza.» der.

Öldüğünü görünce
kaçışır öbürleri.

Altüst olan salyangoz
iç çekip uzaklaşır
kafası sonsuzlukla
karmakarış. «Bu yolun
yok, der, son bulacağı.

Belki de yıldızlara
ulaşır gide gide.
Ama bu yavaşlığım
engel olur varmama.
Düşünmeyim onları.»

Her şey sis içindeydi,
ölgün güneş ve bulut.
Duaya çağırırdı
herkesi uzak çanlar,
ve patikanın bilge
efendisi salyangoz
şaşkın ve allak bullak
çevreyi seyrederdi.

GÜZ ŞARKISI

Kasım 1918
(Granada)

Bugün içimde belirsiz
bir yıldız ürperişi var,
ama silinip gidiyor
yolum sisin varlığında.
Kanatlarımı kırdı gün
ve üzüntümün acısı
ıslattı tüm anıları
düşüncenin kaynağında.

Güllerin hepsi de beyaz,
acım gibi beyaz öyle,
sadece beyaz güller var
kar yağdı da üstlerine.
Söndü gitti gökkuşağı.
Canlara da kar yağdı hem.
Ve canlara yağan karda
öpüşler, görüntüler var
ya karanlığa gömülen
ya düşünce gündüzüne.

Kayıyor da kar güllerden
canda öylece duruyor,
onu yılların pençesi
döndürüyor bir kefene.

Erir mi kar? Ölüm bizi
ne zaman alıp götürür?
Olacak mı başka bir kar,
daha güzel başka güller?
Bir gün gelir mi Isa'nın
öğrettiği dirlik bize?
Ulaşmayacak mı gizem
hiçbir zaman bir çözüme?

Ya bir kandırmacaysa Aşk?
Kim canlandırır yaşamı
eğer ittiyse karanlık
bizi gerçek bilimine

var olmayan İyilikle
yakın Kötülüğün belki?

Umut kararır giderse,
yeniden başlarsa Babil,
hangi meşale ışıtır
yolumuzu yeryüzünde?

Gök mavisi bir düş ise
ne olur iç temizliği?
Gönlün hali nice olur
okları hiç yoksa Aşkın?

Ölüm gerçekten ölümse
ozanlar ne olur peki,
bir de uyuyan nesneler,
ansımadığı kimsenin?
Ey umutların güneşi!
Pırıl pırıl su! Yeni ay!
Çocukların yürekleri!
Taşların katı canları!
Bugün içimde belirsiz
bir yıldız ürperişi var
ve güllerin hepsi beyaz,
acım gibi beyaz öyle.

BAHAR ŞARKISI

28 MART 1919
(Granada)

I

Çocuklar öyle sevinçli
çıkıyor okuldan,
körpe şarkılar bırakıp
ılık nisan havasına
Neşe içinde sokağın
derin sessizliği şimdi.
Yeni gümüş gülüşlerle
ufalanan bir sessizlik.

II

Bağda yürüyorum akşam
arasında çiçeklerin,
bırakarak yol üstüne
kederimin yaşlarını.
Issız tepenin başına
yayılmış köy mezarlığı,
kurukafa tohumları
ekili bir tarla gibi.
Dev kafalara benzeyen
çiçek içinde selviler
oyulmuş göz çukurları
yeşilimsi saçlarıyla
düşünceli, yas içinde
seyrediyor ufukları.

Güneş ve kokuyla yüklü
erişen tanrısal nisan,
altın yuvalarla doldur
bu çiçekli kafaları!

KÜÇÜK ŞARKI

Aralık 1918
(Granada)

Çiy damlaları birikmiş
kanatlarında bülbülün,
ışıklı ay damlaları,
onun düşleriyle donan.

Ve çeşmenin mermerinde
fıskiyenin öpücüğü,
sönük yıldızların düşü.

Küçük kızlar bahçelerden
güle güle diyor bana
ordan geçişimde. Çanlar
güle güle diyor bana.
Kucaklaşan ağaçlar da
yarı karanlıkta. Bense
gözü yaşlı yürüyorum
yol boyunca gülünç, şaşkın,
ele geçmez sonsuzluklar
kurtarıcı Cyrano'nun,
Don Kişot'un acısıyla,
bir saat gibi düzenli.

Solup gidiyor zambaklar
kanlı günün kirlettiği
sesimin bir değmesiyle
ve dokunaklı şarkımda
pudralı bir soytarının
giysisi var. Alımlı aşk
bir örümceğin altına
saklandı. Güneş bir başka
örümcek beni gizleyen
altın ayaklarla. Hayır,
mutluluğa kavuşamam,
ben de Aşk gibiyim çünkü
ki okları gözyaşından,
ok kılıfı yürektendir.

Ne varsa ellerin olsun,
bense ağlarım sevdama
terkedilmiş çocuk gibi
yarım kalmış bir masalda.

DELİ JUANA'YA AĞIT

ARALIK 1918
(Granada)

Melchor Fernández Almagro'ya

Ey sevip de karşılık göremeyen prenses.
Kızıl karanfil ıssız ve derin bir vadide.
Acını sızdırıyor yattığın mezar senin
mermerin üzerinde açılan gözleriyle.

Bir güvercin idin sen dev gibi ruhu olan,
kan olup çıktı yuvan Castilla ülkesinde
ve bir kar kadehine boşalttın ateşini,
kanatların kırıldı sen ona ruh verirken.

Uysal bir şehzadeye benzesin isterdin aşk,
eteğini tutsun da gelsin öyle peşinden.
Çiçek, şiir ve inci gerdanlıklar yerine
gülleri kuru bir dal verdi Ölüm eline.

Yüreğinde Isabel de Segura'nın eşsiz,
yaman şafağı vardı ey Melibea*! İşte
ufkun kırıldığını gören kırlangıç gibi
şarkın acı, tekdüze kesilir birdenbire.

Ve çığlığın titretir temelinden Burgos'u.
Manastırda koronun ilâhisini siler.
Ve çarpa çarpa yavaş çanların yankısına
karanlığın içinde kaybolur yırtık, titrek.

İspanya göklerinden gelmeydi senin tutkun.
Hançer, haleli gözler ve yaş tutkusu nice.
Ey tanrısal prenses al gün alacasında,
demir örekesinde çelik iplik eğiren!

Yok senin için yuva, yok hüzünlü bir şarkı,
ötelerde hıçkıran bir ozan sazı bile.
Senin ozanın oldu gümüş pullu bir yiğit,
bir borazan sesiydi sevdalı ezgisi de.

* *Tragicomedia de Calixto y Melibea* adlı ve 1499'da yayımlanmış bir oyunun kişilerinden. (Çevirenin notu.)

Ama sen hep sevilmek için yaratılmıştın,
iç çekme ve okşanma ve geçmeye kendinden,
sevilen bir göğüste ağlamaya kederli,
ağzında kokulu bir gülü didikleyip de.

Irmağı nakışlarla süsleyen aya dalmak
ve özlem duymak için sürünün gitmesiyle,
seyretmek için sonsuz gölge bahçelerini,
ah, mermerin altında yatan esmer prenses!

Açılır mı o kara gözlerin aydınlığa?
Yılan çöreklenir mi sönmüş göğüslerinde?
Nerde o rüzgârlara savurduğun öpüşler?
O büyüsü kalmayan aşkın acısı nerde?

Yüreğin bin parçaya bölünür usul usul
kurşun tabutta, kuru kemiklerin içinde.
Kutsal bir nesne gibi saklar seni Granada,
ah, mermerin altında yatan esmer prenses!

Birer papatya oldu Eloisa, Julieta*,
kızıl kana batmış bir karanfil oldun sen de
temiz selviler ve kar altında uyumaya
Castilla'nın o altın topraklarından gelen.

Ölüm döşeğin oldu Granada, ah Juana,
selviler mumların, dağ mihrabın oldu işte,
dertlerini azaltmak için karlı bir mihrap,
yanıbaşından geçen suyla, Dauro nehriyle!

Ölüm döşeğin oldu Granada, ah Juana,
eski kuleleriyle ve susan bahçesiyle,
kırmızı duvarlarda ölü sarmaşıklarla,
gök rengindeki sisle ve coşkulu mersinle.

Ey sevip de karşılık göremeyen prenses.
Kızıl karanfil ıssız ve derin bir vadide.
Acını sızdırıyor yattığın mezar senin
mermerin üzerinde açılan gözleriyle.

Eloisa: XII. yüzyılda yaşamış bir Fransız rahibe. Sevgilisi Abelardo'ya yazdığı mektuplarla ünlüdür. *Julieta:* Shakespeare'in oyun kişisi, Romeo'nun sevgilisi. (Ç. n.)

AĞUSTOS BÖCEĞİ

3 Ağustos 1918
(Fuente Vaqueros, Granada)

María Luisa'ya

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!,
ey toprak döşeğinde
ışıktan baygın ölen.

Bilirsin tarlalardan
yaşamın gizemini,
süren otla ilgili
o peri masalıysa
senin içinde saklı.

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!.
can verirsin kanında
masmavi bir yüreğin.
İnen Tanrıdır gündüz
ve güneş
onun geçtiği gedik.

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!,
duyarsın can verirken
göğün bütün yükünü.

Ölümün kapısından
geçen bütün canlılar
eğik bir başla gider
uyuyan ak rüzgârla.
Düşüncenin diliyle.
Suskun... Acı içinde,
ölümün tülü olan
sessizlikle örtülü.

Sense, büyülü böcek,
ötüşünle gidersin
dönüşerek ezgiye
ve gök aydınlığına.

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!,
sarınırsın tülüne
sahici Kutsal Ruh'un,
ışığın.

Ağustos böceği!
Çınlayan yıldız
uykuya dalan kırda,
karanlık cırcırların,
kurbağaların dostu,
altın gömütlerin var
titrek ışınlarında
o seni tatlı tatlı
yaralayan güneşin
yakıp kavuran Yaz'da;
güneş alır canını
ışığa döndürmeye.

Bir ağustos böceği
olsa yüreğim kırda,
ölsem çok çok öterek
saf gökle yaralanıp
ve can verdiğim zaman
özlediğim bir kadın
eliyle koysa beni
tozların içersine.

Kanım kırda bir tatlı
ve pembe çamur olsa,
çapalarını soksun
yorgun köylüler diye.

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!,
görünmez kılıçları
göğün yaralar seni.

HÜZÜNLÜ BALAD

KÜÇÜK ŞİİR

Nisan 1918
(Granada)

Bir kelebektir ki yüreğim benim
tatlı çayır çocukları!,
şom çiçektozlu düş kırıklığıyla
zamanın, boz örümceğin tutsağı.

Çocukken şarkılar söyledim ben de
tatlı çayır çocukları,
kedinin o korkunç pençelerine
bıraktım da atmacamı.
Geçtim Kartaca'nın bahçelerinden
mine çiçeğini anıp
ve mutluluk yüzüğümü yitirdim
geçmek üzereyken bir düşsel ırmağı.

Hem de bir atlı oldum ben,
mayıs ayında bir serin akşamdı.
Bir bilmeceydi o kız benim için,
el değmemiş göğsümde mavi yıldız.
Yavaşça at sürdüm göklere doğru
günlerden evliyaotu pazarı.
Güller, karanfiller yerine, gördüm,
elleriyle zambakları kırardı.

Hep kaygılar içindeydim
tatlı çayır çocukları,
türküdeki o *kız* beni
açık bir düşe salardı:
kimdi o devşiren karanfilleri
ve güllerin mayıs ayı?
Onu Pegasus* 'un sırtında niçin
gören yalnız çocuklardı?
Aynı mıydı yıldız dediğimizle
acı içinde, apansız,
kıra inmesini dilediğimiz,
dans etsin diye yalvarıp?

* Mitolojinin kanatlı atı. Esin simgesi diye de bilinir. (Ç. n.)

Ben çocukluğumun nisan ayında,
tatlı çayır çocukları,
şarkılar söyledim çetin *kızına*
Pegasus'lu baladların.
Geceleri o cahilce sevgimin
derdini bir bir açardım,
nasıl bir gülüşle biçimlenirdi
ay altında dudakları!
Kimdi o devşiren karanfilleri
ve gülleri mayıs ayı?
Öyle körpe, öyle sevimli kızın,
ki evlendirdi anası,
derdi nerde uyuyacak, hangi loş
köşesinde mezarlığın?

Bilinmez aşkımla yapayalnız ben,
ne gönül ne yakınma artık,
varılmaz çatısına doğru göğün
büyük bir güneşe yaslanıp.

Karanlıkla gelen ne kederdir o
tatlı çayır çocukları,
anımsarken usul usul yüreğim
çok uzak günleri artık...
Kimdi o devşiren karanfilleri
ve gülleri mayıs ayı?

SABAH

7 Ağustos 1918
(Fuente Vaqueros, Granada)

Fernando Marchesi'ye

Ve suyun şarkısı, bir
sona ermeyen şeydir.

Öyle derin özsudur
ekinleri olduran.
Kanıdır ozanların,
o Doğa yollarında
canlarını kaybolsun
diye bırakanların.

Ne ezgidir saldığı
fışkırırken kayadan!
Verir bize kendini
tatlı uyumlarıyla.

Pırıl pırıldır sabah.
Bacalar tüter durur
ve bulutu taşıyan
kollardır kıvrımları.

Dinleyin şiirini
suyun kavaklıklarda.
O kanatsız kuşunu,
otlar içinde yiten!

Cıvıldaşan ağaçlar
kıvrılır, kurur gider.
Ve döner ovalara
dağlar, o duru dağlar.
Ama suyun şarkısı
sona ermeyen şeydir.

Bir ışıktır o coşkun
düşlerin şarkısından.
Hoş ve dayanıklıdır,
gök ve dirlikle dolu.
Hem sisidir hem çiyi
hiç bitmeyen sabahın.

Gömülmüş yıldızlardan
akan ay balıdır o.
Nedir ki kutsal vaftiz,
su olan Tanrı değil
mi lûtfunun kanıyla
alnımızı yıkayan?
Onunla arınmıştır
İşte bu yüzden İsa.

Ve yıldızlar bu yüzden
dinlenir dalgasında.
Bu yüzden Venüs ana
bağrından doğar onun,
aşka susarız biz de
su içtiğimiz zaman.
Koşup giden aşktır o
öyle tatlı, tanrısal;
yaşamıdır dünyanın,
canının öyküsüdür.

Saklar biz insanların
ağzındaki gizleri,
onu öpmekle çünkü
diner susuzluğumuz.
Öpüşler hazinesi
kapalı ağızların,
kurtuluşu yok tutsak,
ablası gönlümüzün.

Bize şunu der İsa:
«Sudur arıtan beni
bütün acılardan ve
bütün kötülüklerden.
Göğe ak çarşaflarca
yükselen sudan başka
kime açabiliriz
kardeşler, derdimizi?»

Ne var ki şu dünyada
su içmek gibi güzel,
hepimiz daha iyi
çocuk olduk: ve geçti
acılarımız, pembe
çelenklere bürünüp.
Ve altın ülkelerde
yitti bakışlarımız.

Ey bilinmez varlığın
tanrısal mutluluğu!

Ey yıkayan tatlı su
herkesin yüreğini,
kutsal kıyılarından
ne var ki daha güzel
derin bir acı bize
verince kanadını.

CANIMIN GÖLGESİ

Aralık 1919
(Madrid)

Canımın gölgesi
kaçıyor bir alfabeler günbatımına,
kitapların
ve sözlerin sisine.

Canımın gölgesi!

Ulaştım
özlemin durduğu sınıra
ve gözyaşı damlası
dönüştü ruh mermerine.

(Canımın gölgesi!)

Yağan acı
siliniyor,
genç de kalıyor özüyle, nedeniyle
içimde eski bir dudaklar öğlesi,
eski
bir bakışlar öğlesi.

Bir bulanık,
bir kararmış yıldızlar labirenti
dolanıyor
hemen hemen silinmiş özlemlerime.

Canımın gölgesi!

Bir sanrı
yönetiyor bakışlarımı.
Görüyorum
bozulan aşk sözcüğünü.

Yine mi şakıyorsun
ey bülbül?
Bülbülüm benim!

YAĞMUR

Ocak 1919
(Granada)

Yağmurda belirsiz bir sevecenlik var öyle,
uyur uyanık bir şey, boynubükük, sevimli,
usul usul bir ezgi canlanıyor onunla
ortalığın uyuyan ruhunu titreştirip.

Mavi bir öpüş ki bu Yer basıyor bağrına,
yalın bir efsanedir, gerçekleşiyor şimdi.
Soğuk bir gökle eski toprağın sürtünüşü
sonsuz uzar giderken bir tatlı günbitimi,

Meyvelerin tanıdır. Çiçek getirendir o
ve denizlerin kutsal ruhuyla ovan bizi.
Yaşamı yayandır o ekinlerin üstüne
ve acılı yüreğe bilinmezin sesini.

Yitik bir yaşamanın o korkunç özlemiyle
o beter duygusunu dünyaya geç gelişin,
Kuşkulu bir özlemi doğmayacak sabaha
ve kuşkuyu, o tensel acının benzerini.

Uyumunun külrengi içinde uyanır aşk
ve gönlümüzdeki gök bulur bir kan yengisi,
dirliğimiz acıya dönüverir gene de
ölü damlalarını camlardan seyrettik mi.

Gören sonrasızlığın gözleridir damlalar,
dünyaya onları ak sonrasızlık getirdi.

Bir tanrısal, bir elmas yaraya bırakıyor
puslu camda titreyen damlalar yerlerini.
Bir su ozanıdır o, görmüştür de düşünür
ırmaklar kalabalığının bilmediğini.

Ey sessiz yağmur ki yok fırtınası, rüzgârı,
ey tatlı bir aydınlık ve çıngırak erinci,
biricik gerçek olan iyi ve uysal yağmur
ve her şeyin üstüne düşen sevdalı, içli.

Ermiş Fransisco'nun yağmuru! damlaların
bir su gözü, bir parlak çeşme ruhu getirir.
Yağışınla ne güller açılıyor gönlümde
sen öyle usul usul kırlara yöneldin mi?

Dallara söylediğin o çınlayan öyküyü,
sessizlik içindeki o yalın ilâhiyi
anahtarsız ve kara ve derin beş çizgide
yineliyor ağlayan, boş gönlüm için için.

Hüznünü duyuyorum yağan duru yağmurun,
gerçekleşmeyen şeyin umarsız kederini;
ufukta pırıl pırıl yanan bir yıldız var da
yüreğim bırakmıyor koşup seyretmem için.

Piyanoda coşkun bir tatlılık bırakırsın
ey sessiz yağan yağmur, ağaçların sevdiği;
yüreğime verirsin bir bulut, bir çınlayış
ortalığın uyuyan ruhunu titreştirip!

ELLERİM YOLABİLSEYDİ

10 Kasım 1919
(Granada)

Adını söylüyorum
karanlık gecelerde
belirince yıldızlar
ay suyunu içmeye,
yapraklar uyudu mu
gizli dallarda hele.
İçerimde ne tutku
kalıyor, ezgi ne de.
Ölü demleri çalan
o çılgın saatim ben.

Adını söylüyorum
bu karanlık gecede,
çınlıyor eskisinden
çok daha ötelerde.
Bütün yıldızlardan daha bir uzak,
yumuşak yağmurdan acılı hem de.

Sever miyim eskisi
gibi seni? Bir yerde
yanıldı mı yüreğim?
Sis açılıp ilerde
kavuşur muyum dingin
ve saf tutkuya genç?
Ah bir yolabilseydim
ay seni ellerimle!

BALA ÖVGÜ

Kasım 1918
(Granada)

Bal İsa'nın söylediği söz,
erimiş altını sevgisinin.
Nektar'ın ötesinde
cennet ışığının mumyası.

Dupduru bir yıldızdır kovan,
arı sesleriyle beslenen
amber kuyusu. Vızıltıyla,
kokuyla ürperen göğsü kırın.

Bal özüdür sonrasızlığın,
bal aşka söylenen destandır.
Çiçekte sızlanan can ve kan,
başka bir varlıkta pekişmiş.

(Ve insanın balı, o yanık
bağrından yayılan şiirdir,
anı peteğinden, mumundan,
en candan arının işlediği.)

Bal uzakta çalan türküsü
çobanın, kavalın, zeytinin,
altın çağ kraliçeleri
demetin, sütün kardeşidir.

Sabah güneşine benzer bal,
onda yazın tüm güzelliği,
eski güz serinliği onda.
Kuru yapraktır o, ekindir.
Eski bir şiir gibi duru,
saflığın tanrısal içkisi!

Coşkunluk özüsün dahice
ve uyumun cisimlenişi.
Uyur karasevda bağrında,
öpüşün ve çığlığın gizi.

Tatlı senin simgendir ey haz!
Tatlı, kızların karnı gibi.

Çocuk gözleri gibi tatlı.
Tatlıdır, gece gölgesidir.
Ses gibi tatlı. Zambak gibi.

Yolu aydınlatan güneşsin
taşıyana acıyı, liri.
Bütün güzelliklere, sese,
ışığa ve renge eşitsin.

Tanrısal içkisi umudun,
tam dengede birleştirirsin
maddeyi ve özü, Isa'nın
kurban cismi ve ruhu gibi.

Çiçeklerin yüce ruhusun,
ruhları birleştiren içki!
Seni tadan bilmez coşkunun
altın özünü sindirdiğini.

AĞIT

Aralık 1918
(Granada)

İsteklerle dolu bir tütsü kabı gibi
gidiyorsun parlak bir günün akşamında
solmuş sümbüllere çalan o esmer tenle
ve yaman bir dişilik fışkıran bakışla.

Karasevdasını ağzında taşıyorsun
ölü bir satlığın; ve Baküs'e yakışan
kadehinde karnının var ki bir örümcek
kısır bir ağ dokur sığınağın ağzına,
bir yer ki o çiçeklenmez canlı güllerle,
öpüş kızlarıyla.

Beyaz avuçlarında
yumağını tutuyorsun dirilmeyecek
düşlerinin bir daha, saklıyor canınsa
ateşten öpücüklerin aç tutkusunu,
uzak uzak beşik düşlerine karışan
ana sevgisini dingin, mutlu bir yerde
mavi ninniler eğirip dudaklarınla.

Ceres* gibi sen de altın başaklarını
verirdin, uyuyan aşk değse bir yanına,
fışkırtabilirdin elbet bir samanyolu
el değmemiş Meryem gibi sen de bağrından.

Solup gideceksin bir manolya gibi ergeç.
Dudaklar değmeyecek kor kalçalarına.
Saçlarını bir harpanın telleri gibi
titreten parmaklar gezmeyecek başında.

Ey sümbülün, abanozun yaman kadını!,
bir yasemin beyazlığı soluklarında.
Ey Manila başörtülü Venüs, bir şey var
sende gitardan ve Malaga şarabından.

* Latinlerin ekin tanrıçası. Eski Anadolu'da Demeter denirdi. (Ç. n.)

Öyle bir göl ki yüzdüğün, ey esmer kuğu!,
oktur lotüsleri, portakaldır sularıysa,
al karanfil köpüğünden burcu burcudur
ölü yavrular ki sığınır kanadına.

Kimse dölleyemez seni. Ey Endülüslü
çileci, öpüşlerin bir asma altında
olmalı, gecenin ağır sessizliği
ve durgun suyun bulanık uyumlarında.

Ne var ki göz halkaların gitgide büyür
ve kara saçların gümüşlenir yakında;
kokulu göğüslerinin biçimi yiter,
yuvarlaklaşır o eşsiz omuzlarınsa.

Ey yakıcı, ey ince ve anacıl kadın!
Ey acının kızı, ey umutsuz bağrında
derin bir göğün bütün yıldızlarını
öyle çakılmış çiviler gibi taşıyan!

Aynasısın acı çeken bir Endülüs'ün
öyle engin, öyle sessiz tutkularından,
o tutkular ki sallanır yelpazelerle,
bakışlar değdi mi çizik çizik yarılan
boyunlara dökülmüş başörtüleriyle,
bütün kan ve kar ürperişi arasında.

Ines, Cecilia, tatlı Clara gibi
gidersin güz sisi içinde, kız başına,
oyuna kalkan Baküs rahibesi olup
bir taçla üzümden, asma yapraklarından.

Gözlerinde dalgalanan o sonsuz hüzün
çöküntünü der bize kırık yaşamınla,
zavallıca evinin tekdüzeliğini
görüp geçenleri pencerenin altından,
acı acı yağan yağmura kulak verip
oturduğun o eski taşra sokağında,
uzaklardan uzaklara ayrıdedilmez
ve karmakarış bir sesle çanlar çaldıkça.

Boşuna kolluyorsun rüzgârdaki sesleri.
Yok tatlı bir serenat geldiği kulağına.
Camların arkasında sabırsız bekliyorsun.
Ne derin acıdır o kopup gelen bağrından,
artık tükenmiş, yorgun göğsünün üzerinde
yeni sevmiş bir kızın aşkına rasladıkça!

Tenin mezara gidecek
telaş, çarpıntı bilmeden.
Üstünde kara toprağın
fışkıracak yeni bir tan.
Gözlerinden çıkacak kırmızı karanfiller
ve göğüslerinden güller, kar gibi beyaz.
Yıldızlara gidecek büyük acın, bir başka
yıldız olup, hepsini üzmeye, karartmaya.

SANTIAGO

(İÇTEN BALAD)

25 Temmuz 1918
(Fuente Vaqueros, Granada)

I

Santiago* geçti bu gece
gökteki ışıklı yolundan.
Duru bir ırmağın suyuyla
oynayan çocuklar söylüyor.

Gök yolcusu nereye gitti
aydınlık ve sonsuz geçitten?
Ta dipte parlayan tana gitti
binip kar beyazı bir ata.

Oğlancıklar, çığrışın kırda,
gülüşlerle delin rüzgârı!

İki yüz silahlı arasında
Santiago'yu gördüm der biri;
giderlerdi ışıkla kaplı,
yeşil yıldızlarla çelenkli
ve Santiago'nun bindiği at
bir yıldızdı par par parlayan.

Diyor ki öyküyü anlatan
duyardık gecede bir gümüş
kanat titreyişi, taşıyan
sessizliği dalgalarında.

Kim ırmağı durdurdu zorla?
O atlara binmiş melekler.

Oğlancıklar, çığrışın kırda,
gülüşlerle delin rüzgârı!

Gece batan ay gecesi.
Dinleyin! Kim coşturan gökte

Santiago el Mayor. İsa'nın on iki havarisinden biri. M.S. 44 yılında şehit edilmiş. (Ç. n.)

cırcırların kemanlarını,
kır köpeklerini havlatan?

– Büyük ana, söyle, yol nerde,
ah, göremez miyim ben onu?

– Bakarsan bir şerit görürsün,
kalın bir şerit, unumsu tozdan,
gümüşe, sedefe benzeyen
bir leke. Gördün mü?
– Ya, gördüm.

– Büyük ana, nerde Santiago?
– Bak, gidiyor adamlarıyla,
kuş tüyleri takmış başına,
bedeni inciler içinde,
ay topuklarına eğilmiş,
yüreğine sığınmış güneş.

Duyuluyor bu gece kırda
sisli bir masal anlatımı.

Oğlancıklar, çığrışın kırda,
gülüşlerle delin rüzgârı!

II

Yoksul yaşayan bir kocakarı
köyün yukarı kesiminde,
varı yoğu eski bir çıkrık,
bir Meryem, iki kara kedi,
kabaca bir çorap örerken
kuru ve titrek elleriyle,
çevresini almış dostları
ve haşarı, kirli oğlanlar,
gecenin dirliği içinde
karanlıkta yitmiş dağlarla,
ağır aksak anlatır bir gün
can gözüyle ne gördüğünü.

Bunun gibi sessiz, rüzgârsız
uzak bir gecede, havari
Santiago'nun kendini görmüş,
öyle gidermiş gök yolunda.

– Ee, ne vardı üstünde, nine?
(aynı anda sorar iki ses).

– İnciden, zümrütten bir asa,
kadifeden âyin gömleği.

Güvercinlerim kanatlarını
yaydı o kapıdan geçerken,
uyuyan köpeğim ardından
gitti topuğunu yalayıp.
Ocak ayında aydan bile
tatlıydı tanrısal havari.
Bir zambak, bir tütsü kokusu
burcu burcu sinmişti yola.

– Demedi mi hiçbir şey, nine?
(aynı anda sorar iki ses).

– Geçerken bir gülümsedi de
göğsüme bir yıldız bıraktı.

– Nerde saklarsın o yıldızı?
(diye sorar haylaz bir oğlan.)

– Söndü mü, der ötekiler de,
büyülü şeyler gibi yoksa?

– Hayır, yavrularım, hep parlar,
hep çakılı durur içimde.

– Bu yıldızlar ne biçim yıldız?
– Göktekiler gibi, hey oğlum.

– Söyle, ne olur, söyle nine.
Ulu yolcu nereye gitti?

– O dağlarda kayboldu gitti,
ak güvercinlerim de, köpek de.
Ama evimi tıklım tıklım
gülle, yasemînle doldurdu,
asmadaki yeşil koruklar
olgunlaşıverdi, bir baktım
sabahleyin, ambarın dolu.
İyi Havari'nin işi hep.

– Sendeki de ne talih, nine!
(Aynı anda söyler iki ses).

Çocuklar uykuya dalmıştır,
kırlar derin bir sessizliğe.

Santiago'yu düşünün, küçükler,
dolambaçlı düş yollarında!

Temmuz sonu ey parlak gece!
Santiago geçti göklerden!

Beyaz yola bırakıyorum
içimde dalgalanan hüznü,
çocuklar ele geçirir de
suya atarlar diye belki,
yıldızlı gecede rüzgârlar
uzaklara götürür diye.

ELMAS

Kasım 1920
(Granada)

Bir yıldızın elması
çizdi göğü derinden,
evrenden kaçıp gitmek
isteyen ışık kuşu,
o tutsak yaşayan kuş
sınırsız yuvasında
ve nedensiz gezdiren
boynundaki zinciri.

İnsanüstü avcılar
yıldızların peşinde,
sessizlik suyundaki
som gümüş kuğuların.

Ders çalışıyor kavak
fidanları; öğretmen
ölü kollar sallayan
rahat, eski bir kavak.
Şimdi uzak tepede
bütün ölüler kâğıt
oynuyor. Ne sıkıcı
bu mezarlıkta yaşam!

Ötmeye dur, kurbağa!
Çık deliğinden, cırcır!
Çın çın bir orman yapın
kavallardan. Ben üzgün
dönüyorum evime.

İçimde çırpmıyor
iki kır güvercini
ve dalıyor ufukta
gün kovası, zamanın
bostan dolabı, korkunç!

YAZ MADRİGAL'İ

Ağustos 1920
(Vega de Zujaira)

O kızıl ağzını ağzıma bastır
ne olur, çingene Yıldız!
Şu güneşten altında öğlenin
bir ısırayım elmanı.

Bir mağrip kulesi var tepedeki
yeşil zeytinlik içinde,
o kırlık yerlere, bala ve tana
çalan teninin renginde.

Güneşten kararmış teninin bana
sunduğu tanrısal besin
çiçekle donatır durgun suları
ve rüzgârı yıldızlarla.

Nasıl benim oldun ey esmer ışık?
Niçin bağışladın bana
aşkını o zambak dişiliğinin
ve göğsünün uğultusunu?

Beni üzüntülü gördüğünden mi?
(Ah o zavallı duruşum!)
Yoksa şarkılarla harcanıp giden
gençliğime mi acıdın?

Niçin yeğ tutmadın yakarışıma
terlemiş baldırlarını
aşk oyunlarında benden çok usta
bir Ermiş Cristobal**'in?

Yanıbaşımdaki zevk Danaid'i.
Ah öyle dişi Silvano***
Öpüşlerin nasıl burcu burcudur
yaz yanığı buğday gibi.

Kısa, âşıkâne bir şiir türünün adı. (Ç. n.)
** San Cristobal: Hıristiyan ermişi. (Ç. n.)
Latinlerin kır ve orman tanrısı. (Ç. n.)

Gel de gözlerimi karart şarkınla.
Yayıladursun saçların
gölgeden bir örtü gibi görkemle
üzerine yeşilliğin.

Kırmızıya boya kanlı ağzınla
bütün bir sevda göğünü,
tenden bir yüzeyde parlar dururken
acıların mor yıldızı.

İri gözlerinde tutsaktır senin
Endülüslü Pegasus'um.
uçacak acılı ve düşünceli
onları ölmüş görünce.

Vurulurdum, beni sevmesen de sen,
o kapkara gözlerine,
yeni doğan günü nasıl severse
tarlakuşu çiy yüzünden.

O kızıl ağzını ağzıma bastır
ne olur, çingene Yıldız!
Bıraksan da parıl parıl öğlede
bitiriversem elmanı.

Ağustos 1920
(Vega de Zujaira)

«Gölgeye susadım ben!» dedi akşam.
Ay: «Ben yıldızlara susadım!» dedi.
Billur kaynak yalnız dudaklar ister
ve rüzgâr iç çekişleri.

Gülüşe, kokuya susadım bense,
içlerinde ölü aşklar
olmayan aysız, zambaksız
ve yepyeni şarkılara.

Geleceğin durgun körfezlerini
allak bullak eden sabah
şarkısına. Dalga ve çamurunu
umutlarla doldurarak.

Düşünceyle dolu, dingin, yumuşak,
pırıl pırıl bir şarkıya,
arıtılmış süsten ve arıtılmış
iç sıkıntısından, acıdan.

Sessizliği gülüşlerle dolduran
ve cisimsiz bir şarkıya
(kör bir güvercinler sürüsü gibi
gizemi içine atılan.)

Şarkıya, eşyanın ruhuna değen,
ruhuna ağaçların da
ve dinlenen ölümsüz bir yüreğin
sevinciyle en sonunda.

TAN

Nisan 1919
(Granada)

Şu benim bunlu yüreğim
duyuyor şafak sökerken
sevdalarının hüznünü
düşleriyle uzakların.
Getiriyor tan ışığı
tohumlarını özlemin,
gözleri olmayan hüznü
canevimin tâ dibinden.
Gecenin büyük mezarı
çekiyor kara örtüyü
saklamak için gündüzle
yıldızlı, sonsuz kubbeyi.

Böyle neyleyim kırlarda
yuvalar, dallar toplayıp,
tanla kuşatılmış böyle
ve içim geceyle dolu!
Saklarsan böyle neylerim
sönmüş gözlerini günden,
duymazsa bakışlarının
sıcaklığını vücudum?

Niçin yitirdim ah seni
bu pırıl pırıl akşamda?
Yüreğim kupkuru bugün
kararmış bir yıldız gibi.

ÖNSEZİ

Ağustos 1920
(Vega de Zujaira)

Önsezi
sondasıdır ruhun
gizemde.
Yüreğin burnudur,
araştıran
zamanın karanlığını.

Solmuş olandır dün.
Hüznü
ve mezarlığı
belleğin.

Önceki gün
ölmüş olandır.
Dizginsiz Pegasus'ların
ölümcül düşüncelerinin yuvası.
Anılar çalılığı
ve sislerde kaybolmuş
çölü
düşlerin.

Karıştırmaz
geçmiş yüzyılları hiçbir şey.
Bir iç çekiş bile
kopartamayız
eskimiş olandan.
Geçmiş donatır kendini
demir zırhıyla,
kulaklarını tıkar
pamuğuyla rüzgârın.
Koparamayacak hiç kimse ondan
tek bir giz bile.

Onun yüzyıllardan kasları
ve doğmadan ölmüş
düşünceler barınan
beyni
hiç sunmayacak o susuz
yüreğe gerekli içkiyi.

Ama yarının çocuğu
bir gizliyi açacak bize
oynarken
yıldızların döşeğinde.
Kolaydır onu kandırmak;
bunun için
tatlılıkla verelim ona
göğsümüzü.
Sessiz köstebeği çünkü
önsezinin
getirecek bize şıkırdağını
uykuya dalınca o.

AY İÇİN ŞARKI

Ağustos 1920

Beyaz kaplumbağa,
sen uyuyan ay,
nasıl da yavaş
gidişin!
Bakarsın bir gölge
gözkapağı yumup
bir arkeologun
gözbebeği gibi.
Bu olsa olsa...
(tek gözdür Şeytan)
hastalık izi.
Canlı ders hem de
bozgunculara.

Yahve*'nin işi
tarlaya ekmek
ölmüş gözleri
ve kafaları
kendisine düşman
milislerdeki.

Süsler zorbaca
tanrısal yüzü
buz gibi sisten
sarığıyla o,
koyarak tatlı
cansız yıldızlar
sarı kargasına
gündüzün.
Bu nedenle, ay,
sen uyuyan ay!,
homurdanırsın
hiç esintisiz
koca yolsuza,
zorbalığına
sen o Yahve'nin
ki sürer seni

* İbranilerin kendi tanrılarına verdikleri ad. (Ç. n.)

hiç değişmeyen
hep aynı yola!,
keyif çatarken
yoldaşlığında
gözdesi olan
Ölüm Sultan'ın.

Beyaz kaplumbağa,
sen uyuyan ay,
saf Veronica'sı
silen güneşin
günbitiminde
kızıl yüzünü.
Hiç unut kesme
ölü gözbebeği,
Büyük Lenin'i
senin yurdunun
Büyük Ayı, o
yaban hayvanı
olacak göğün,
gidecek dingin
son bir ayrılık
öpücüğüne
altıncı günde
koca bunağa.

Ve o zaman ak
ay, yetişecek
külün o yalın
krallığı da.

(Farkettiniz ya
nihilistim ben.)

Bir Yahudi kadını. Çarmıhtan indirilen İsa'nın yüzünü bir bezle sildiği söylenir. (Ç. n.)

SESSİZLİĞE AĞIT

Temmuz 1920

Nereye götürürsün
sessizlik, o söz, gülüş
ve ağaç ağıtıyla
buğulu billurunu?
De, nasıl temizlersin
şarkının çiylerini,
örtünün saf aklığı
üstüne, uzak uzak
denizlerin döktüğü
çınlayan lekeleri,
şarkı dumanlarını?
Yaranı kimler sarar
kırlık yerde eski bir
bostan dolabı yaman
okunu sapladı mı
o sonsuz billuruna?
Nereye? Yaralarsa
akşam çanları seni,
uykunu kaçırırsa
şarkılar sürü sürü
ve mavi tepelere
hıçkırıklarla düşen
büyük, altın uğultu?

Kış rüzgârı çatlatmış
mavini baştan başa,
altüst etmiş korunu
buz gibi bir pınarın
sessiz inildeyişi.
Nereye el atarsan
ya gülüş dikenidir
bulduğun ya da kızgın
baltasıdır tutkunun.

Yönelsen yıldızlara,
gökyüzü kuşlarının
görkemli uğultusu
bozar gizli ruhunun
o büyük dengesini.

Sesten kaçmak isterken
sen kendin ses olursun,
bir uyum hayaleti,
çığlık gölgesi, şarkı.
Bize öğretmen için
gelirsin karanlıkta
o soluksuz, dudaksız
ve sonsuz konuşmayı.

Yıldızlarla delinip,
olgunlaşıp müzikle
nereye götürürsün
sessizlik, insanüstü
acını, bir ezgiler
ağına tutsak oluş
acısını, körelten
o kutsal kaynağını?

Bugün düşüncelerle
bulanık dalgaların
sürür çınlayan külü,
acısını geçmişin.
Büsbütün silinmiştir
çığlıkların yankısı.
Katılaşmıştır uzak
gümhürtüsü denizin.

Uyumuşsa Yehova
parlak tahtı üstünde,
kır kafasında onun
kararmış bir yıldızı
ve kurtul kesinlikle
bu sonrasız müzikten,
çınlayan uyumundan
gündüzün; ve böylece
kavuş da kaynağına
sonsuz gece içinde
gelmeden daha Tanrı
rahatça fışkır öyle.

BİR TEMMUZ GÜNÜNE BALAD

Temmuz 1919

Öküzlerin boynunda
gümüş çıngırak.

– Güzel, nereye böyle
güneşten, kardan?

– Şu yeşil çayırdaki
papatyalara.

– Ama çok uzak çayır,
korkarsın orda.

– Ne karanlık korkutur
ne kuyu aşkı.

– Güneşten kork, güzelim,
güneşle kardan.

– Gitti saçlarından o
dönmemek üzre.

– Kimsin, akça pakça kız,
nerden gelirsin?

– Aşklardan geliyorum
ve pınarlardan.

Öküzlerin boynunda
gümüş çıngırak.

– Bu seni tutuşturan
nedir ağzında?

– Sevdamın yıldızı o
yaşayıp ölen.

– Peki göğsündeki ne
ince ve hafif?

– Sevdamın kılıcı o
yaşayıp ölen.

– Ya gözlerinde ne var
görkemli, kara?

– Acı düşüncelerim
ki hep yaralar.

– Niçin giydin bu kara
yas urbasını?

– Ah, acılı, yoksul
duluyum da ben
Defneler ve Zakkumlar
Beyi'nin, ondan.

– Kimseyi sevmezsin de
neyi ararsın?

– Vücudunu ararım
Zakkumlar Beyi'nin.

– Aşk arıyorsun demek
sen vefasız dul,
dilerim ki bulursun
umduğun aşkı.

– İsteğim gökte yıldız,
nerde bulurum
arasam sevgilimi,
yaşayıp ölen?

– Sudadır o, ölüdür,
karların kızı,
beyaz karanfillerle
özlem örtülü.

– Serviler arasında
gezen şövalye,
versem sana canımı
aylı bir gece.

– Ah, düşler içindeki
Isis, balsız kız,
öyküsü çocukların
dilinde gezen.
Al işte yüreğimi.
Al kadınların

gözleriyle yaralı
güçsüz yüreği.

– Hayır, sen Tanrı'yla kal
âşık şövalye.
Arayayını Zakkumlar
Beyi'ni bense.

– Hanım kız, uyuyan gül,
peki, hoşça kal,
aşkı arıyorsun sen,
bense ölümü.

Öküzlerin boynunda
gümüş çıngırak.

Kızıl bir pınar gibi
kanar yüreğim.

IN MEMORIAM*

Ağustos 1920

Güzel kavak,
güzel kavak,
altın içindesin
işte bak.
Dün yemyeşildin,
hem de çılgın
yeşilinden
görkemli kuşların.
Bugünse devrilmişsin
Ağustos göğü altında
benim gibi, kızıl ruhumun
göğü altında.
O tutsak, hoş kokusu
senin teninin
gelecek benim
saygılı yüreğime.
Çayırın sert atası!
İşte
altın içindeyiz
ikimiz de.

* Mezar taşlarına kazılan Latince bir anma sözü. (Ç. n.)

DÜŞ

Mayıs 1919

Yüreğim dinleniyor soğuk suyun yanında.

(Ağlarınla ört onu
unutuş örümceği.)

Su ona şarkısını söylüyordu ağırdan.

(Ağlarınla ört onu
unutuş örümceği.)

Yüreğim aşklarından söz açtı uyanıp da.

(Gizeminle ör onu
sessizlik örümceği.)

Durup dinlerken onu su karardı acıdan.

(Gizeminle ör onu
sessizlik örümceği.)

Yüreğim soğuk suya düşüverdi ardından.

(Durdurun akan suyu
uzak ve beyaz eller.)

Almış götürür onu su şakıya şakıya.

(Suda artık bir şey yok,
uzak ve beyaz eller!)

GÖRÜNÜM

Haziran 1920

Yeşil ve beyaz ırmağı
sönmüş yıldızların külü
doldurur bütün.

Pınarın örgüleri yok.
Görünmeyen yuvalarsa
yanmış art arda.

Kurbağalar su yolundan
yaptı büyülü bir flüt,
bozuk ötüşlü.

Ay çıkıyor dağ ardından,
tonton bir annenin gülcş
iyi yüzüyle.

Dil çıkarıyor bir yıldız
ona mavi sarayından
çocukçasına.

Hafifçe pembe bir ışık
donatıyor usul usul
dağın ufkunu.

Bakıyorum defne yorgun
ozanca olmaktan öyle
ve peygamberce.

Her gün gördüğümüz gibi
gülümseyerek, uykulu,
akıp gidiyor su.

Alışkanlıkla ağlıyor
her şey, inliyor yeşillik
bilmeden niçin.

Ben ayrı telden çalmayıp
saygılı saygılı derim:
Yüreğim benim!

Ama boyar ağır bir dert
nice günahın sardığı
dudaklarımı.

Görünümün dışındayım.
Bende derin bir çukur var
bir mezar kadar.

Öğrendim bir yarasadan,
sızlanıp batıyor güneş
batı yönünde.

Aşkıma pazar duası!
(Kavaklar ağıtı işte
korununkiyle.)

Akşam kömüründen uzak
görüyorum gözlerimi,
çaylaklar gibi.

Açarım ölü ruhumu,
yitik bakışlarla yol yol
tırmalanmış o.

Gece ve yıldızlar işte,
soğuk ve yeşil ırmağa
hançer sokmağa.

KASIM

Kasım 1920

Bütün gözler
açıktı
gözyaşının sildiği
yalnızlığa karşı.

Tin
tan,
tin
tan.

Saklıyordu yeşil selviler
buruşmuş ruhlarını
rüzgârla
ve sözler tırpan gibi
biçiyordu çiçek ruhlarını.

Tin
tan,
tin
tan.

Sararıp soluyordu gök.
Ey bulutların tutsağı akşam,
kör sfenks!
Sabun köpükleri çıkarıyordu
dikili taşlar, bacalar.

Tin
tan,
tin
tan.

Çukurlaşıyordu ezgiler,
çukurlaşıyordu hava
ve sis savaşçıları
ağaçları kullanıyordu
mancınık yerine.

Tin
tan,
tin
tan.

Ah, akşam,
eski öpüşümün akşamı!
Gölgemin uzak konusu,
altın ışını olmayan!
İçi boş çıngırak.
Devrilip giden akşam
sessizliğin közlerine.

Tin
tan,
tin
tan.

SORULAR

Mayıs 1918

Derneği var ağustosböceklerinin.
– Marcus Aurelius, ne dersin
ovanın bu eski filozoflarına?
Ne yavan düşüncelerin!

Irmağın suyu ağır ağır akıyor.
– Ey Sokrat, neler görürsün
amansız ölüme varan bu suda?
İnancın sıkıcı, düşkün.

Gül yaprakları dökülüyor çamura.
– Tanrı'nın iyi Juan'ı!
Ne görürsün bu eşsiz taçyapraklarda?
Yüreğin ah ne ufacık!

DÜŞMÜŞ FIRILDAK

Aralık 1920
(Madrid)

Fırıldağın katı yüreği
zaman kitabının arasında.
(Yeryüzü bir yaprağı,
gökyüzü bir yaprağı da.)
Eski çatıların satırları üstünde
ezilmiş durur yana yakıla.
Kulelerin o şiirli çiçeği
rüzgârların ayıyla
bırakır haçın eril organını
taçyapraklarını saçıp da,
soğuk taşlara düşmek için
bir besin olup
yankılar tırtılının ağzına.

Yatarsın altında bir akasyanın.
Anımsa!
Çırpınamazsın
demirden yapınla...
Gene de gönençlisin:
çünkü bir biçimin var!
Yeşil çamurun
iyice gömül altına,
eski ateş parlaklığını
araştıra araştıra,
varsın üzgün kuleler olsun
seni uzaklardan çağıran,
başka fırıldaklarda varsın
gıcırdasın yoldaşların da.
İyice gömül
yatağının yeşil çarşafına.
Bil ki ne beyaz rahibe
ne köpek anımsar,
ne yıldız,
ne alçalan ay,
ne de kutsal âyin eşyasının somurtkan
bekçisi manastırda,
kopardığın çığlıkları
kış ayında.
Ağır ağır gömül,

yoksa, yakında,
alır götürür seni
paçavracılar.
Ah keşke verebilsem
yoldaşlığa
bu kararsız yüreğimi
senin yanına!

YENİ YÜREK

Haziran 1918
(Granada)

Yüreğim, bir yılan benzeri,
sıyrıldı eski gömleğinden,
işte balla, yarayla dolu
arasında parmaklarımın.

Nerde senin kıvrımlarına
yuva kuran düşüncelerim?
Nerde o güller ki bir Şeytan
ve bir İsa gibi kokardı.

Boğduğum o zavallı kılıf,
uydurmaca yıldızım benim!
Artık kurtulduğum aşkların
acılı ve kırçıl kâğıdı.

Sende bilim dölütleri var,
şiir mumyaları, o geçmiş
iç temizliğimin izleri,
içli, hayal dolu sırlarım.

Asar mıyım duvarlarına
seni duygululuk müzemin,
acının uyuyan, karanlık,
soğuk zambakları yanına?

Koyar mıyım yüksek çamlara
—aşkımın sızlanan kitabı—
bülbülün dem çekişleriyle
dolasın diyerek şafakta?

GÜNEŞ BATTI

Ağustos 1920

Güneş battı. Yontular gibi
düşünüyor ağaçlar.
Buğdaylar kaldırıldı.
Ah o duran
bostan dolaplarının hüznü!

Venüs yıldızını yemek ister
bir çiftlik köpeği ve havlar ona.
Parıldar sevdalı bağında
yıldız iri bir elma gibi.

Sivrisinekler –çiy Pegasusları–
geçer durgun havayı.
Gündüzün sınırsız Penelope'si
dokur aydın bir gece.

«Uyuyun kızlarım, kurt gelmek üzre»,
yavru koyunlar meler.
«Kardeşlerim, yoksa güz mü bastırdı?»,
der sararmış bir çiçek.

Yakında gelecek uzak dağlardan
çobanlar, hayvanları!
Eski hanın kapısında
çocuklar oynayacak
ve çın çın ötecek evlerin
o ezbere bildiği
aşk şarkıları.

KÂĞITTAN KUŞ

Temmuz 1920

Ah kâğıttan kuş!
Kartalı çocukların.
Harften telekleriyle
arkadaşsız,
yuvasız.

Soğuk bir güz akşamında
hâlâ gizem ıslağı
eller yarattı seni, ölürken kuşlar
ve yağmurun gürültüsü
sevdirirken lambayı bize,
yüreği ve kitabı.

Bir iki dakika yaşarsın ancak
oyun kâğıtlarının
dayanıksız şatosunda, bir zambak
sapı gibi titreyip.
Ve düşünürsün orada gözsüz kanatsız
belki olabilirdin diye
gülümseyen kabasaba soytarı
bir tele asılarak,
yelkeni, küreği olmayan sessiz kalyon,
korkak böceğin
şiirsel ve hayalet gemisi,
ya da üzgün eşekçeğiz ki
çocukların alaycı soluğu
kanatlı at yapar onu.

Gene de bir damla gülünçlük katarsın
düşüncelerinin ortasına.
Bilimin kabuğundan yapmışlardır seni,
gülersin Yazgı'ya,
bağırırsın: «Ölmez Ak Çiçek,
ölmez Keloğlan.
Ölümsüzdür sabah, ölümsüzdür
çiylerin kaynağı.»

Ama inanmazsın bu söylediklerine,
haberi yok çocukların

yıldızlar ötesindeki karanlıktan,
şatondaki karanlıktan.

Devrilip gidince masanın ortasında
mavi barınağın, görürsün
seni hırsla gözetleyen çaylağı:
«Yeni doğmuş bebektir bu,
insan acılarının suyu üstünde
kayan köpüktür.»

Gidersin ışıklı dudaklarına onun
gülerken çocuklar,
babalar susarken, siliniverir
yakın acılar.

Böylece yitersin soytarı kuş
doğmak üzere başka bir yerde.
Böylece verirsin kuş sfenks
anka ruhunu ölüme.

MADRİGAL

Ekim 1920
(Madrid)

Öpücüğüm bir nardı
açık ve derin;
dudağın bir
kâğıttan güldü.

Dipte bir kar tarlası.

Ellerim demirdendi
örsler için;
akşamdı vücudun
çan sesleriyle.

Dipte bir kar tarlası.

Göğün delik deşik
kafatasında
şarkılar olmuştu
«seni seviyorum»larım.

Dipte bir kar tarlası.

Çocuk düşlerim
pasla kaplandı
ve delindi ay
burgu gibi acılarımla.

Dipte bir kar tarlası.

Ciddi olalım şimdi,
okula yazılalım
aşkım, düşlerim
(gözsüz ve küçük taylar).

Ve dipte bir kar tarlası.

BİR ÇAN

Ekim 1920

Kendi ezgi haçına
gerilmiş rahat bir çan
resimliyor sabahı
gözyaşı dereleri
ve takma sis saçıyla.
Bülbüller içindeki
koca kavağım benim
umuyordu
sermeyi
dallarını çayıra
yaldızlamadan önce
onları güz.

Ama desteği
bakışlarımın
tutardı onu.
Bekle, hey koca kavak!
Yarılan tahtasını
görmedin mi sevdamın?
Serileceksin kıra
çatırdayınca ruhum,
bir öpüşler, bir sözler
kasırgasıyla
bitkin
ve paramparça.

DANIŞMA

Ağustos 1920

Gök çarkıfeleği!
Kelebekli örs.
Zaman çamurunda
çok yaşadın mı?

(Ey çocuksu ozan,
kır saatini!)

Parlak mavi yıldız,
tanın göbeği.
Gölge köpüğünde
çok yaşadın mı?

(Ey çocuksu ozan,
kır saatini!)

Mavileşmiş yürek
başucu lambam.
Gür kanım olmadan
çok yaşadın mı?

(Ey çocuksu ozan,
kır saatini!)

Anlayıp bıraktım
dolabın gözüne
zaman böceğini.
Metal damlaları
sustu erincinde
yatak odamın.
Uyurum sizleyin
ey çarkıfelekler,
yıldızlar, rahatça,
sonunda kelebek
uçar akışında
saatlerin,
kütüğümden benim
doğarken gül.

AKŞAM

Kasım 1919

Yağmurlu ve soluk külrengi akşam,
yürüyor her şey.
Kurumuş ağaçlar.
Kimsesiz odam.
Açılmamış kitap,
eski resimler...

Bir hüzün sızıyor mobilyalardan
ve ruhumdan.
Belki
yok Doğa'nın bana göstereceği
kristal göğsü.

İşte yüreğimin eti acıyor
ve ruhumun eti.
Ben konuşunca,
sözlerim havada kalakalıyor
suda mantar gibi.

Gözlerin içindir
çektiğim acı,
geçmişin acısı
ve geleceğin.

Yağmurlu ve soluk külrengi akşam,
yürüyor her şey.

MAVİ YILDIZLAR VAR

8 Şubat 1920

Mavi yıldızlar var
canda, sabahlar ki
zaman yaprakları
arasında solmuş,
ve temiz köşeler
ki eski bir özlem
ve düş uğultusu
saklar hep.

Başka canlardaysa
sızıldanan tutku
hayaletleri var.
Kurtlu meyveler. Bir
yanık ses yankısı,
uzaklardan gelen
akarsuyu gibi
gölgenin. Gereksiz
ağıt anıları,
ve kırıntı öpüşler.

Olgunlaştı canım
ne zamandan beri,
yıkıldı büsbütün
gizemle karışıp.
Düşle kemirilmiş
gençlik taşlarıysa
düşer sularına
binbir düşüncemin.
Şunu söyler her taş:
«Çok uzakta Tanrı!»

ÖNDEYİŞ

21 Temmuz 1920
(Vega de Zujaira)

Yüreğim işte şurda,
Tanrım,
geçir ortasından asânı.
Yüreğim bir güz ayvası,
fazladan yetişmiş,
çürük bir ayva artık.
Kov iskeletlerini
şiirsel atmacaların
ki çok yaraladılar onu, çok,
varsa batır da gagamı
kurtar onu kabuğundan
usancın.

Ama yapmak istemezsen
çok yazık,
senin olsun
o tatsız mavi göğün,
yıldızlar halayı
ve Sonsuzluğun.
ben de ödünç alırın yüreğini
bir arkadaşın.
Irmakları olan bir yürek
ve pınarları
ve demirden bir bülbül ki
dayanır
çekicine
yüzyılların.

Ayrıca Şeytan beni çok sever,
yoldaşız onunla bayağı,
bir hovardalık denemesinde
sinsi soytarı
Papatya'yı aramaya gidecek
–ondan öyle söz aldım–
eski zeytinliklerin dibindeki
Esmer Papatya'yı,
yaz gecesinden iki örgü
saçları;
parçalayayım diye

ondaki parlak kalçaları.
Zengin olacağını o zaman
Tanrım!
senin kadar, daha da çok,
şundan ki bir tutulmamalı
boşluk
sunduğu şarapla Şeytan'ın
ağırladığı sırada
yakın dostları.
Gözyaşından süzülen içki.
Daha ne olsun!
Hem de tıpatıp
o senin dem çekişlerinin
içkisiyle birörnek, aynı.

Söyle
Tanrım!
Yoksa bir uçurumun
ta dibine mi daldık?
Kör kuşlar mıyız yoksa
yuvasız?

Işık sönüyor.
Ya kutsal lamba yağı?
Can çekişiyor dalgalar.
Amacın
bizimle
askercilik oynamak mı?
Söyle bana
Tanrım!
Varmadı mı derdimiz
kulaklarına yakın?
Babiller kurmadı mı
kütürlerimiz, tuğlasız,
yaralamak için seni, ya da
sevdin mi çığlıkları?
Sağır mısın? Kör müsün?
Şaşı mı yoksa
aklın,
görmez misin öyle ters renkli
ruhunu insanların?

Bir bak yüreğime
ey uyuklayan Tanrı!
soğuk
bir güz ayvası,
fazladan yetişmiş,
çürümüş artık!

Gerekliyse gündüzünün gelmesi
tut gözlerini açık;
yok eğer sürdürecekse
uyumanı,
gel, göçebe Şeytan,
kanlı hacı,
esmer Papatya'yı ver bana
eski zeytinliklerde açmış;
yaz gecesinden iki örgü
saçları;
o dalgın gözlerini
bilirim ben tutuşturmayı
kirlettiği öpüşlerimle
zambakların.
Ve kör bir akşam vakti
o coşkun «Enrique!, Enrique!»mi
duyacağım,
çiyle ıslanırken
düşlerim, duygularım.
İşte sana bırakıyorum
eski yüreğimi Tanrım,
gidip bir arkadaştan
yenisini alacağım.
Irmakları olan bir yürek
ve pınarları,
yılansız bir yürek
ve zambaksız.
Genç bir köylünün
bağışıyla sapsağlam, canlı
ki aşar bir sıçrayışta
akarsuları.

İÇ BALAD

16 Temmuz 1920
(Vega de Zujaira)

Gabriel'e

Ey yüreğim,
okulda bir zamanlar
alfabeyle boyanmış
yürek, söyle,
sende kara
gece mi var?

(Soğuk, soğuk,
suyu kadar
ırmağın.)

İlk öpücük,
tıpkı serin yağmurlar
gibi konan öpücük
çocuk yanaklarıma,
sende kara
gece mi var?

(Soğuk, soğuk,
suyu kadar
ırmağın.)

İlk şiirim.
Karşıya dimdik bakan
saçları örgülü kız,
sende kara
gece mi var?

(Soğuk, soğuk,
suyu kadar
ırmağın.)

Ama yüreğim,
sokmuş seni yılanlar,
ey bilgi ağacında
sallanıp duran yürek,
sende kara
gece mi var?

(Sıcak, sıcak,
suyu kadar
kaynağın.)

Göçebe aşkım,
ey her yanını paslar
bürümüş çürük şato,
sende kara
gece mi var?

(Sıcak, sıcak,
suyu kadar
kaynağın.)

Ey büyük acı!
Mağaranda sadece
gölgelere yer verdin.
Gerçek mi o
kara gece?

(Sıcak, sıcak,
suyu kadar
kaynağın.)

Yitik yüreğim benim.
Requiem aeternam*!

* «Sonrasız dinginlik» anlamında Latince bir duanın sözleri. (Ç. n.)

KOCAMIŞ KERTENKELE

26 Temmuz 1920
(Vega de Zujaira)

Kupkuru yolda gördüm
iyi kertenkeleyi
(o timsah damlasını)
düşünceli.
Yeşil redingotuyla
bir şeytan papazının,
kolalı yakası ve
saygıdeğer tavrıyla,
andırıyor eski bir
üniversiteliyi.
Gözleri başarısız
sanatçı gibi üzgün,
nasıl süzüyor silik
gün sonunu!

Akşam gezmesine mi
çıktınız böyle, dostum?
Yaşlısınız, bastonsuz
olmaz. Bay Kertenkele,
korkutur sizi sonra
mahalle çocukları.
Aradığınız nedir
bu yolda, kör filozof,
kırdıysa bütün ufku
sisli yanılsaması
ağustos akşamının?

Mavi sadakası mı
yoksa ölümcül göğün?
Yıldız meteliği mi?
Belki de siz
Lamartine'den bir kitap
inceliyorsunuzdur
kuşların süslü püslü
ötüşünde.

(Batan güneşe bakıp
parıldıyor gözlerin
insansı bir ışıkla,

kurbağalar ejderi!
Düşüncenin küreksiz
gondolları süzüldü
karanlık denizinde
yanık gözbebeğinin.)

Yosma kertenkeleyi
arıyorsunuz belki,
mayıs buğdaylarınca
yeşil olan,
uykulu kaynakların
saçları gibi olan,
bırakan tarlanızı
sizi hor gördüğünden.
Ah kesilen hoş türkü
çamların gölgesinde!
Çok yaşa! aman tanrım!,
ne canayakınsın sen!
«Ben yılana karşıyım»
sözü çenenle tuttu,
senin başpiskoposa
yaraşır çift çenenle.

Güneş eridi işte
tepenin bardağında,
sürüler tozutuyor
bütün yolu.
Ayrılma saati bu,
bırakın patikayı
ve düşünmeyin öyle
derin derin.
Çok vaktiniz olacak
yıldızlara bakmaya
kurtlar hiç acelesiz
yerken sizi.

Dönün cırcır böcekli
kentteki evinize!
İyi geceler dostum
Bay Kertenkele!

Kimse kalmadı kırda,
dağlar karardı bile,
yollar ıpssız artık.
Yalnız bir guguk öter
kavak gölgelerinde
arasıra.

ISLAK AVLU

1920

Örümcekler
geçerdi defnelerden.

Olasılık
dönüyor kar haline,
uyuyan yıllar şimdi
kalkışıyor
örmeyi durdurmaya
sonsuzluğu.

Sfenks olan Sessizlik
eğleniyor Ölüm'le
uzak selvilerden o
acı acı
ağıtını okurken.

Damla sarmaşıkları
çok eski mezmurlarla
kaplıyor baştan başa
duvarları.

Ağla ey koca kule
doğulu yaşlar döküp
bu pınarı, suyu yok
ve kederli avluda.

Örümcekler
geçerdi defnelerden.

KÜÇÜK ALANIN ŞARKISI

1919

Durgun akşamda
çocukların şarkısı;
apaydın dere,
dupduru kaynak!

ÇOCUKLAR

Nedir senin tanrısal
gönlündeki bu şenlik?

BEN

Çalan bir yas çanı var
sisler içinde yitik.

ÇOCUKLAR

Şarkımızla bıraktın
küçük alanda bizi
apaydın dere,
dupduru kaynak!

Nedir o elindeki
ilkyaza çalan?

BEN

Bir kan gülü var,
beyaz bir zambak.

ÇOCUKLAR

Daldır onları eski
şarkının suyuna sen.
Apaydın dere.
dupduru kaynak!

Ağzında ne tadı var
kızıl ve kuru?

BEN

Koca kafatasının
kemiklerinin tadı.

ÇOCUKLAR

İç bu eski şarkının
dingin suyunu.
Apaydın dere,
dupduru kaynak!

Niçin öyle uzağa
gittin küçük alandan?

BEN

Büyücüler, sultanlar
aramak için!

ÇOCUKLAR

Kim gösterdi yolunu
sana ozanların?

BEN

Kaynağı ve deresi
eski şarkının.

ÇOCUKLAR

Uzağa mı gidersin
sudan, karadan?

BEN

Işıkla dolu işte
şu ipekten yüreğim,
yitik çanlarla dolu,
arılar, zambaklarla;
uzağa gideceğim,
bu dağlar ötesine,
denizler ötesine,
yanına yıldızların,
istemek için Isa
Efendimiz'den yine
masallarla beslenmiş
eski çocuk ruhumu,

o tüylü külâhımla
tahtadan kılıcımı.

ÇOCUKLAR

Şarkımızla bıraktın
küçük alanda bizi

apaydın dere,
dupduru kaynak!

Rüzgârla yaralanmış
kuru dallar ağlıyor
ölü yapraklar için
koca gözbebekleriyle.

YOL KAVŞAĞI

Temmuz 1920

Ne acıdır şiirin
tutkudan uzak düşüp
beynin lekelenmesi
mürekkeple büsbütün!

Ne acıdır büyülü
bir gömlek olmaması
mutlu kişide: esmer
–güneş halısı– deri!

(Dönüyor gözlerimde
fırdolayı birçok harf.)

Ne acıdır o eski
şiirin acısı, ah,
duru sudan çok uzak
ve yapışkan acı bu!

Dehayı içmek için
dövünmenin acısı!
Kör kaynağın acısı
ve unsuz değirmenin!

Ah, acıyı bilmeden
yaşamanın acısı
belirsiz bir yoldaki
renksiz otlar üstünde!

Sevincin acısı, ah,
acının en derini,
bol ağıt ürününe
karıklar açan saban!

(Bir kâğıt tepesinden
eğiliyor soğuk ay.)
Ah, gerçeğin acısı,
yalanın acısı, ah!

YILDIZLI SAAT

1920

Gecenin yuvarlak sessizliği
portesi üstünde
sonsuzluğun.

Sokağa çıkıyorum çırçıplak,
yitmiş
dizelerle olgun.
Ölü
belirsiz
bir sesin pırıltısı var
kalbura dönmüş karanlıkta
cırcırların ötüşünden.
İşte
ruhu delen de bu
ezgi ışığı.

İskeleti uyuyor çevremde
binlerce kelebeğin.

Bir gençlik geçiyor ırmaktan
çılgın esintilerle.

Ulaşamaz ki
mızrağın
ufku yaralamaya.
Dağ
onu koruyan
bir kalkan.

Dinlen, düşlere dalma
ayın kanında.
Ama alıkoyma beni, yol,
araya araya
kavuşsun tabanlarım
çiydeki okşamaya.

Kocaman falcı!
Ruhları tanıdın mı bir ara
o sırtında unuttukları
silik dövmelerden acaba?
Sen onların izlerinin
Flammarion'u isen, o zaman
sevinelisin
geçen eşekleri, okşaya okşaya
alçakgönüllü bir sevecenlikle
şu yatan derini paramparça.
Kocaman mızrağına varıncaya dek
bir onlardır düşüncelere dalan.
Onlardır
Kır Tanrısı için Buda'lar,
sözsüz kitabını senin
yaralı ve yaşlı heceledikleri zaman.

Evler arasında, köyde
ne kederdir ama
o keder!
Ne parlak
soyluluğun! O ne dayanma
dört arabaya, uykulu,
iki akasyaya

Ünlü Fransız gökbilimcisi (1842-1925). (Ç. n.)

ve eski
bir kuyuya, suyu kalmayan!

Han bulamayacaksın
dünyayı dolaşsan da,
ne kefene kavuşursun
ne mezara,
ne de bir sevda soluğu
tazelik verir sana.

Ama çık tarlalardan,
yontabilirsen kara
uzaklığında sonsuzun
gölgeyi o beyaz
törpünle, ey yol!,
aşarsın köprüsünü
Kutsal Aydınlığın da!

YARIDA KALAN ÇALGI

1920

Adolfo Salazar'a

Parçalamış o derin
gecenin uyumunu
yarım ayın düşler içinde yüzen
ve buz tutmuş vurgusu.

Bu duruma karşı çıkar sağırca
saz örtülü hendekler,
gölge müezzini kurbağalarsa
kalakalırlar sessiz.

Kasabanın eski meyhanesinde
durur hüzünlü ezgi,
ve laternasının sesini kısar
eskiden kalma yıldız.

Oturmuştur rüzgâr karanlık dağın
çukurları içine,
ve tertemiz ovanın Pisagor'u
tek başına bir kavak
atmak ister aya sağlam bir şamar
o yüzyıllık eliyle.

DOĞU ŞARKISI

1920

Billurlaşmış bir gök var
kokular saçan narda.
(Her tanesi bir yıldız,
her zarı bir gün sonu.)
Kuru, sıkışmış bir gök
yılların pençesinde.

Eski, menevişleşmiş
bir göğüs gibidir nar,
bir yıldız olur ucu
kırları ışıtmaya.

Küçücük bir kovandır
peteği kanla dolu,
kadın ağızlarından
arıların yaptığı.
Çatladı mı, içinde
güler bin kızıl dudak...

Çırpınan bir yürektir
ekinler üstünde nar,
kuşlar gagalamayan
küçümsenmiş bir yürek,
insan yüreğince sert
bir yürek, ama verir
kendisini delene
mayıstan kan ve koku.
Çayırlıkların eski
cininin gömüsü nar,
konuşan cinin ıssız
koruda Rosa kızla.
Alaca elbiseli
ve ak sakallı cinin.
Bir hazine ki yeşil
yapraklar bekler onu.
Bir mücevher sandığı
silik altın içinde.

Başak ekmektir. Ölü,
diri tenlenen İsa.

Zeytin ağacı gücün,
emeğin sağlamlığı.

Ettir elma, günahın
sfenksçe meyvesidir,
Şeytan'la ilgi kurmuş
yüzyılların damlası.

Horlanmış çiçeklerin
üzüntüsü portakal,
ateş ve altın olan
aklık ve lekesizlik.

Asmalar ten zevkidir,
donmuştur yaz ayında,
kutsar onu kilise
kutsal şarap yapmaya.

Ocakbaşı erinci
kestane. Eski şeyler.
Çıtırdaması eski
kütüklerin. Yolunu
şaşırmış gezginlerdir.

Eskimişliğin dingin
şiiridir palamut,
solgun altın ayvada
sağlığın yalınlığı.

Nara gelince kandır,
kanı kutsal göklerin,
sellerin iğnesiyle
yaralı yerin kanı.
Tırmalanmış sarp dağdan
esen yellerin kanı,
kanı durgun denizin,
uyuyan gülün kanı.
Nar tarih öncesidir
bağrımızdaki kanın,
ekşi ve sert yuvarda
saklı kan düşüncesi,
sanki insan yüreği
ve kafatası olan.

Ah, yarılmış nar, işte
bir alevsin ağaçta,
Venüs'ün ten kardeşi,
serin bağın gülüşü.

Pervaneler çevirir
seni, güneş sanır da
ve korkarak yanmaktan
kurtçuklar kaçar senden.

Yaşamın ışığısın,
dişi meyvesin. Tutkun
derenin kıyısında
yıldızsın parıldayan.

Sencileyin hep tutku
olaydım kırlarda ben!

ÖLÜ KAVAK

1920

Koca kavak!
Düşmüşsün
aynasına
uyuyan suyun,
eğmişsin alnını
karşısında gün sonunun.
Boğuk sesli kasırga değil
gövdeni kıran,
ağır baltası değil
oduncunun, hem bilir o
yeniden
doğacağını senin.

Senin sağlam ruhundu
ölüme can atan
yuvasız görüp kendini, unutulup
çayırın genç kavaklarınca.
Susadığın içindi
düşüncelere
ve yüzyıllık
ıssız başının
uzaktan uzağa dinlemesinden
kardeşlerinin şarkısını.

Kendinde saklıyordun
tutku
kurtçuklarını
ve yüreğinde
kısır tohumunu Kanatlı At'ın.
Ürkütücü çekirdeğini
tertemiz bir sevginin
batan güneşte.

Ne derin acı
görünüm için,
yapraksız
korular kahramanı için!

Ne beşik olacaksın
artık sen aya,

ne büyülü
bir yel gülüşü,
ne de atlı bir yıldızın
değneği.
İlkyaz olamayacak
artık ömründe,
görmeyeceksin çiçeklendiğini
ekinlerin.
Sığınak olacaksın kurbağalara,
karıncalara.
Isırganlar bitecek
yeşil saçlarının yerinde
ve bir gün
alıp götürecek akıntı
kabuğunu kederle.

Koca kavak!
Düşmüşsün
aynasına
uyuyan suyun.
Kararduğını gördüm de
akşam alacasında
ağıtını yazdım senin,
kendi ağıtımı hem de.

KIR

1920

Gökyüzü külden şimdi,
ağaçlarsa ağarmış
ve kara kömürdendir
anızlar yanık yanık.
Batan yaralı günün
kurumuş bütün kanı
ve buruşuk içinde
dağın renksiz kâğıdı.
Çukurların içine
saklanmış yol tozları;
gölcük suları durgun,
pınarlar bozbulanık.
Çalar kızılımsı çil
sürünün çıngırağı,
tespihini tamamlar
ana bostan dolabı.

Gökyüzü külden şimdi,
ağaçlarsa ağarmış.

DENİZ SUYU BALADI

1920

Emilio Prados'a
(bulut avcısına)

Deniz
gülümsüyor uzaklarda.
Köpükten dişler,
gökyüzünden dudaklarla.

– Ne satarsın, anlaşılmaz kız,
göğsünü rüzgâra verip?

– Suyunu satıyorum, efendim,
denizlerin.

– Ne taşırsın, kara oğlan,
karışmış da kanına senin?

– Suyunu taşıyorum, efendim,
denizlerin.

– Bu tuzlu gözyaşları, ana,
nereden gelir?

– Suyunu ağlıyorum, efendim,
denizlerin.

– Yürek, bu ağır acılık
nereden doğar dersin?

– Öyle acı ki suyu
denizlerin!

Deniz
gülümsüyor uzaklarda.
Köpükten dişler,
gökyüzünden dudaklarla.

AĞAÇLAR

1919

Ağaçlar!
Gökyüzünden düşmüş
oklar mısınız?
Hangi ürkünç savaşçılar fırlatmış sizi?
Yıldızlar mı?

Müziğiniz fışkırıyor kuş ruhlarından,
Tanrı'nın gözlerinden,
yetkin azaptan.
Ağaçlar!
Daldıracak mısınız kaba köklerinizi
yüreğime toprakta?

AY VE ÖLÜM

1919

Sedefden dişleri var
ayın. Ne yaşlı, üzgün!
Su yolları kurumuş,
yok kırlarda yeşillik
ve yuvasız, yapraksız
ağaçlar öyle bitkin.
Söğütlükten geçiyor
buruşuk Ölüm Sultan
o saçma alayıyla
uzak kuruntuların.
Balmumu ve fırtına
boyaları satıyor
bir düzenci, kötücül
masal perisi gibi.

Yağlıboya resimler
alıyor ay Ölüm'den.
Bu karışık gecede
aklını oynatmış ay!

Arada yerleşiyor
karanlık yüreğime
çalgısız bir panayır
gölge dükkânlarıyla.

MADRİGAL

1919

Baktım da gözlerine
uslu çocukken daha,
ellerin değdi bana
ve bir öpücük verdin.

(Saatlerin hep aynıdır ilerleyişi,
aynı yıldızlar olur gecelerde de.)

Gök altında bir çiçek
gibi açtı yüreğim
taçyaprakları hazdan,
eril organları düş.

(Saatlerin hep aynıdır ilerleyişi,
aynı yıldızlar olur gecelerde de.)

Bir masal prensiydim,
hıçkırdım odamda, o
yarışmalara düşmüş
küçük altın Yıldız'a.

(Saatlerin hep aynıdır ilerleyişi,
aynı yıldızlar olur gecelerde de.)

Ve uzaklaştım senden
bilmeden sevdiğimi.
Bilmem nasıl gözlerin
saçın, ellerin nasıl.
Bir kalan öpüşünün
kelebeği alnımda.

(Saatlerin hep aynıdır ilerleyişi,
aynı yıldızlar olur gecelerde de.)

İSTEK

1920

Bir senin sıcak yüreğin,
başka değil.

Cennetim kırlık bir yer
bülbülsüz,
hırsız;
bir pınarla,
ince bir su gözüyle.

Ne bir rüzgâr mahmuzu
yapraklar üzerinde
ne de yaprak olmayı
isteyen bir yıldız.

Ah n'olaydı koskoca
bir gün olaydı,
parlak solucanı
başka bir günün,
bir kırık
bakışlar tarlasında.

Aydınlık bir dinlenişte
bütün öpüşlerimiz,
o çınlayan benleri
yankının,
açaydı çok uzakta.

Ve senin sıcak yüreğin,
başka değil.

GÜMÜŞ KAVAKLAR

Mayıs 1919

Sulara eğiliyor
gümüş kavaklar işte:
yok bilmedikleri şey, ama hiç konuşmazlar.
Haykırmaz kederini
pınarın süseni hiç.
Her şey insanoğlundan nasıl da ağırbaşlı.

Yıldızlı göğe karşı sessizliğin bilimi
çiçeklere vergidir böceklerden daha çok.
Ve şarkılar adına şarkının bilimini
uğultulu ormanlar,
deniz suları bilir.

Topraktaki yaşamın derin sessizliğini
bize güldür öğreten
açılıp gül dalında.

Yaymalı canımızdan
kokuyu burcu burcu!
Yalnız şarkı olmalı,
yalnız ışık, iyilik.
Açılmalı büsbütün
gece karanlığında
içimizi doldursun ölümsüz bir çiy diye.

Yatırmalı bedeni
üzgün canın içine!
Ötenin ışığıyla köreltmeli gözleri.
Eğilmeli iyice
göğsün karanlığına,
fırlatmalı Şeytan'a uzattığı yıldızı.

Hep dua halindeki
ağaç gibi olmalı
ve sonsuzlukla donmuş
suyu gibi ırmağın!

Acının tırnağıyla parçalayalım canı
bir yıldızlar ufkunun
alevi girsin diye!

Fışkırsa kurt yeniği aşkın karanlığından
öyle durgun, anacıl
bir tan pınarı.
Dağılıp gidiverse kentler rüzgârda bir bir,
Ve Tanrı bir bulutta
bizi görmeye gelse.

BAŞAKLAR

Haziran 1919

Ölümün elinde buğday tarlası.
Oraklar başakları biçmede.
Usulca sallanıyor kavaklar
İnce yel ruhuyla söyleşip.

Hep sessizlik istiyor tarla.
Güneşle katılaşmış, iç çekiyor
engin öğeyi kendi kendine
saklayan uyanık düşlerle.
Gün
olgunlaşıp sesten, aydınlıktan
gök rengi dağlara alçalıyor.

Hangi gizli düşünce kimbilir
başakları coşturan?
Hangi düşçül üzüntü uyumu
dalgalandıran öyle?

Kocayıp uçamayan kuşları
andırıyor başaklar!
Başlarında
Som altından bir beyin var
ve dingin izlenimler.

Düşünceleri aynı,
hepsi de
dalmışlar aynı gize, çıkarırlar
canlı altınını yerin, o tatlı
güneş arıları, devşirirler
giyecekleri kızgın ışını
un ruhunu yaratmak üzere.

Ne sevinçli hüzün verirsiniz
bana tatlı başaklar!
En derin çağlardan gelirsiniz,
şakırsınız Kitap'ta
ve sıyırıp geçince sessizlik
nice lir çalarsınız.

Bitersiniz insanı beslemeye.
Görürsünüz de ak papatyaları

ve doğan süsenleri *çünkü bu böyle!*
Siz altın mumyalar tarlalardaki!
Düşler için doğar orman çiçeği,
sizlerse yaşam için doğarsınız.

YAĞMUR ALTINDA DÜŞÜNCELER

(PARÇA)*

3 Ocak 1919

José Mora'ya

Yağmurun öpücüğü bu taşra bahçesinde
coşturucu bir ezgi veriyor yapraklara.
Uzak bir hüzünleniş bırakıyor gönülde
sırılsıklam toprağın kokusu iç açarak.

Dilsiz ufukta kırçıl bulutlar yırtılıyor.
Pınardaki uykulu su üstüne damlalar
düşmede, kaldırarak bir inciler köpüğü.
Parıltılar, sudaki titreyişi azaltan.

Acımı artırıyor bu akşamın acısı.
Bahçeyi bir tekdüze sevecenlik almada.
Çektiklerim biter mi günün birinde, Tanrım,
silinir gibi tatlı hışırtı yapraklardan?

Canımda sakladığım yıldızlı nice yanka
yardım eder mi bir gün şeklimle boğuşmama?
Uyanışı mı yoksa ölümün sahici ruh?
Ve düşündüğümüzü karanlık mıdır kapan?

Ah, yağmur altındaki dinginliği bahçenin!
Bu yalın görünümden içim başkalaşmada,
uğultusuyla acı, ıslak düşüncelerin
bağrımda kanat açmış güvercinlerden kalan.

Güneş çıktı.
Ve bahçe kanıyor sarı sarı.
Ortalıkta boğucu bir hüzün çırpınmada,
özlemi var içimde kaygılı çocukluğun,
büyümek, âşık olmak isteğinin, art arda
geçti saatler tıpkı böylece seyrederek
iç karartan yağmuru.
Giderdi patikadan

* Bu «parça» sözcüğü Lorca'nın. (Ç. n.)

kırmızı başlıklı kız...
Masallar bitti artık, sevgimden fışkıran o
pınarın karşısında düşündüm kara kara.

Çektiklerim biter mi günün birinde, Tanrım,
silinir gibi tatlı hışırtı yapraklardan?

Yağmur başladı yine.
Rüzgâr gölgeleri dağıtmada.

KAYNAK

(PARÇA)*

1919

Gölgeler uykuya varmış çayırda.
Kaynaklar çağıl çağıl.

Kışın sonsuz akşam alacasında
gönlüm düşlere dalmış.
Nasıl anlasam o kaynakları ben,
daha yeni uyanmış
suyun gizemini: canımızdaki
bütün bakışlardan saklı
kalan şarkıyı, o tatlı ezgiyi
ötesinde ruhların?

Boğuşup gölgenin ağırlığıyla
bir kaynak çağıldardı.
Yaklaştım sesini dinlemek üzre,
gönlümse hiçbir şey anlayamadı.

Bu dupduru çayırda bir görünmez
yıldızlar fışkırması.
Söz'ün doğmasıydı topraktan, temiz
bir cinsellik kazanıp.

Sallardı ovada yapraklarını
yüz yaşında kavağım
ve gümüş yıldızlar gibiydi akşam
titreyen yaprakları.

Bütün bir yaz gününü gözetleyen
koca kavak.
Bulanık
ve durgun bir karanlıkta dinlerdim
çağıldayan suları.

Sözlerini hangi tan alfabesi
dizmiş böyle kapalı?
Hangi ağızlardan dökülür? Uzak

* Bu «parça» sözcüğü Lorca'nın. (Ç. n.)

yıldıza ne anlatır?
Yüreğim kötü, Tanrım! Duyuyorum tenimde
sönmeyen korlarını
günahın. İçimdeki denizlerse
böyle kumsalsız kaldı.
Fenerin kör. Yüreğimdir ışıtan
alevlerle onları.
Ama gecenin o kara gizemi
ve gizemi suların
insan bilincinin gözünde yoksa
bir bilmece mi yalnız?
Ağacına, böceğine, dağına
bilmecenin sisi kuşku salmaz mı?
Gölge korkunçluğu etkilemez mi
bitkileri, taşları?
Var mı benimkinden daha yalnız ses?
Hiçbir şey demeyen saf kaynak var mı?

Ama beni coşturan
bir şeyler var sanki suda... dalları
oynatır gibi bir rüzgâr içimde.

Ağaç ol!
(Bir ses böyle fısıldadı.)
Sel gibi boşandı lekesiz gökten
bir yıldızlar alayı.

Yüz yıllık kavağa kakıldım bense
öyle üzgün, tasalı.
Korkup kaçan erkek bir Dafne* gibi
özlemli bir Apollon'dan, karanlık.
Varlığım eridi yapraklarında
ve özsu oldu kanım.
Koyu bir reçine kesiliverdi
gözyaşımın kaynağı.
Köklere eş oldu yüreğim derken
ve insan duygularım
yaralayıp açtı da sert kabuğu
ayrıldı benden artık.

Kışın sonsuz akşam alacasında
dallarımı burardım
bilinmedik uyumlarla eğlenip
ayazında rüzgârın.

*Apollon kendisini yakalayıp öpeceği sırada defne ağacına dönüşen peri. (Ç. n.)

Duydum kollarımda tatlı yuvalar,
kanat okşamaları,
vızıltısını duydum ellerimde
kırdaki arıların.
Ta içimin bir yerinde altından
canlı bir kovan vardı!
Görünmez oldu hem toprak hem ufuk,
gökyüzü kaldı yalnız,
duydum yıldızların zayıf sesini,
soluğunu dağların.

Suyun gizemini anlamaz mı hiç
bu güzel yapraklarım?
O doğduğu ve donduğu ülkeye
köküm ulaşamaz mı?
Bütün dallarımı sular yansıyan
göğe doğru alçaltıp
yapraklarımı da şakıyan, mavi
som elmasta ıslattım
ve daha insanken duyduğum gibi
kaynadığını duydum kaynakların.
Aynı akıştı bu gizli bilimle,
ezgiyle dolu akış.

Mavi göğe doğru kaldırdığımdan
dev kollarımı, kalın
bir sisle doluydum, çiyler ve solgun
ışıklar altındaydım.

Bitkisel bir hüzün vardı içimde
ve bir kanatlar aşkı.
Kendimi fırlatmak için rüzgârla
yanına yıldızların.
Gene de yüreğim bana köklerden
üzgünce fısıldardı:
«Kaynakları anlamazsan öl bari,
dallarını kır artık!»

Tanrım, kopar beni yerden! Dilini
öğret bana suların!
Sevdalı bir ses ver bana, büyülü
gizemini dalgalardan çıkarıp
yakabilsin fenerini, isteğim
yalnız sözlerin yağı.

«Bülbül ol!» dedi bir ses uzaklardan
öyle silik ve zayıf,

fışkırdı sıcak bir yıldızlar seli
bekleyen gecenin bağrından taşıp.

DENİZ

Nisan 1919

Deniz
İblis'idir mavinin
Düşmüş gök
hep ışık olmak için.

O sonsuz çalkantıya
mahkûm zavallı deniz
dirliği tanıdıktan
sonra gökkubbedeki!

Ama aşk kurtaracak
acılığından seni.
Venüs'ü doğurdun sen.
eldeğmemiş, ağrısız
tutup derinliğini.

Sende hüznün güzeli,
görkemli kasılmalar.
Sende yıldız yerine
yeşil ahtapotlar var.

Katlan acılarına
ey korku veren Şeytan.
Sende yürüdü İsa
ve sende yürüdü Pan.

Venüs yıldızı eşsiz
uyumudur dünyanın.
Kilise adamı, sus!
Venüs derinliğidir
canın...

...ve şu zavallı insan
düşmüş bir melek elbet.
Ve belki de yeryüzü
yitirdiğimiz cennet.

DÜŞ

Mayıs 1919

Binmiş gidiyordum
sırtına bir tekenin.
konuştu benimle güngörmüş hayvan,
şöyle dedi:
– Senin yolun burası.
Gölgemse bir dilenci
kılığında «Orası!» diyor.
«Öteki, altındandı!»
diyor elbiselerim.
Süzdü beni koca bir kuğu,
dedi: «Gel birlikte gidelim!»
Ve bir yılan ısırdı
hac abamı benim.

Göğe bakıp düşünüyordum:
«Artık yolum yok demek ki.
Sabahkiler gibi olacak
akşam gülleri.
Sise dönüştü
ten ve çiy.»

Kızıl bir kıra götürüyor
beni düşsel bineğim.
Yüreğim ağlaya ağlaya
«Koyver beni!» diyor, düşünceli.
Bıraktım onu yere
üzüntü içinde.
Geldi

gece buruşuklarla,
gölgelerle dolu.
Tekemin
aydınlık ve mavimsi gözlerinden
bütün yol ışığa kesti.

BAŞKA DÜŞ

1919

Bir kırlangıç havalanıyor
uzağa doğru!...

Düşlerim
çiy çiçekleri dolu,
yüreğimse dönüp duruyor
acıyla yorgun.
Bir atlıkarınca ki
Ölüm çocuklarını koymuş.
Alı bir bağlasaydım zamanı
bu ağaçlara, zorlu
halatıyla kara gecenin
ve boyasaydım solgun
anıların kıyılarını
kanımla koyu koyu.

Ölümün kaç çocuğu var?
Hepsi de bağrıma dolmuş!

Bir kırlangıç geliyor
uzaktan doğru!

MEŞE

1919

Koca meşe, koyu gölgen altında
ölçsem ömür kaynağının dibini
ve çıkarsam gölgenin çamurundan
şiir zümrütlerini.

Atıyorum ağı bulanık suya,
çekiyorum, boş içi.
Karanlık çamurun en dibindeyse
taşlarım var serili!

Hoş yapraklarını bağrıma daldır
meşenin kimsesizi
ve bırak varlığıma
o dingin tutkunu ve gizlerini.

Geçer elbet bu gençlik üzüntüsü,
biliyorum. Geçti mi
yaralı alnıma bırakır sevinç
örme çiçeklerini,
ne var ki ağlarım yakalayamaz
saklı mücevherini
bilinçsiz acının, odur parlayan
ömrümün dibindeki.

Şu benim yadsınmaz acım, ey meşe,
senin acındır bil ki.
Yıldızların acısıdır bu acı,
solmuş çiçeklerindir.

Gözyaşlarım yerde kayıp giderek
reçinelerin gibi
soğuk geceye koşan büyük suyun
üzerinde seğirtir.
Biz de kayıp gideceğiz elbette,
ben mücevherlerimi
sen de soyut, gizli meyveleriyle
dallarını devşirip.

Başıma yığıp gitme, dost iskelet
bütün kederlerimi.

Güngörmüş, saf ağzınla söyle bana
eski bir şarkı şimdi,
sarmaş dolaş sözleriyle toprağın,
gök renginde ezgisi.

Ömür kaynağıma bir daha attım
ağlarımın hepsini,
o ağlar ki umut ipliklerinden,
düğümleri de şiir,
uyumuş tutkuların çamurundan
kalp taşlardır çektiğim.

Pınarımın suyu güz güneşinde
titriyor için için,
işte meşe kaçıp gidiyor benden
sökmüş de köklerini.

DEFNEYE SIĞINIŞ

1919

Pepe Cienfuegos'a

Hüzün verici ve bulanık ufuktan
gece geliyordu yıldızlara gebe.
Sakallı bir masal büyücüsüydüm ben,
duydum, konuşurdu taşlarla çiçekler.

Öğrendim gizini iç kararmasının
ki söyler ısırgan, sarmaşık, selvi hep;
öğrendim sümbülün ağzındaki düşü,
aydınlık şarkılar söyledim süsenle.

Derin ruhlarını gösterirdi bana
güngörmüş, karanlık ormandaki herkes:
bilgi yüklü, yaşlı zeytin ağaçları,
kendinden geçmiş çam koku ve seslerle,
ölü kavaklar, karınca yuvaları,
yosunu örten kar: beyaz menekşeler.

Usulca gönlümle konuşurdu hepsi,
titrerdi ipliği çınlayan ipekte,
o ipeğin suyu bir ağıdır ki sarar
durağan şeyleri bir sonsuz düzenle.

Güller bir sesinden düşler içindeydi,
altın bir efsane dokurdu meşeler,
ardıçlar dökerdi bir köy ürküntüsü
mazıları saran erkekçe kederle.

Bütün tutkusuna yakınım ormanın:
o yapraktaki, yıldızdaki düzene.
Uyur mu yüreğim, ey sedir ağacı,
söyle, saf ışığın kollarında ergeç?

Bilirim ben ey gül, gösterdiğin liri;
bütün kirişleri geçmiş günlerim hep.
Hangi durgun suya atıversem onu
atar gibi eski aşkları, bilemem!

Bilirim, ey selvi, söylediğin gizi;
acı da kardeştir bizlere, gece de;

nice bir yuvayla doludur gönlümüz,
sende bülbüllere, hüzünlere bende!

Bilirim, baba zeytin, sonsuz büyünü,
verirsin bize çektiğin kanı yerden,
çekerim gönlümden tıpkı sencileyin
o kutsal yağım
düşüncenin ben de!

Beni şarkınızla yordunuz hepiniz;
bana benimkini sorun, bilinmeyen;
söndürmüyorsunuz hiç bunaltısını
siz bu saf ateşin
ki yanar göğsümde.

Sen tanrısal defne, sen erişilmez ruh,
öylesine soylu
ve sessiz olan sen!
Dök kulaklarıma tanrısal öykünü,
o derin ve candan bilgeliğini ser!

Ey meyveleri sessizlik olan ağaç,
orkestralar büyücüsü, öpüşmeler
ustası, Dafne'nin pembe vücuduna
kendi Apollon kanıyla biçim veren!

Eski bilgeliğin ey büyük hocası!
Kapanmış koca dilsiz iç çekmelere!
Konuşur benimle bütün kardeşlerin
ormanda, şarkını hor görürsün sense!

Belki, ey ezgiler ustası, ozanın
acı gözyaşları boşunadır sence.
Belki yaprakların aydan lekelenip
yitirmiştir ilkyaz umudunu hepten.

Bastıran akşamın içten güzelliği
karartır çiyi, yola halı döşer de,
bir bilgelik diker geceye sınırsız,
hışımla gelirken yıldızlara gebe.

GÜZ EZGİSİ

1920

Manuel Angeles'e

Görünümünü saran altın acılık.
Yürek dinleyip durur.

Islak hüznün içinde
rüzgâr şöyle der:
—Ben bütün erimiş yıldızlardanım,
sonsuzun kanıyım ben.
Bulurum uykulu derinliklerin
rengini bir değişte.
Yaralıyım gizemli bakışlardan,
taşırım iç çekişler
geceyle dolu, ölümsüz aşktaki
o gönençli yengiye
görünmez kan kabarcıkları gibi.
Donmuşum hüzün içre,
çocuklar bilir beni.
Kraliçe, kale öykülerinde
ışık kâsesiyim. Buhur kabıyım
ezgilerin o ince
saydam mavisine sarılıp düşen
kopuk türkülerin de.
İsa'nın teni ve ruhu, görkemle,
benim ruhumda yiter,
titrerim akşamın iç karartıcı
ve soğuk kederinde.
Sonsuz düzeniyim ben yeryüzünün,
sayılmaz ormanım ben.

Sürerim düşlerin kalyonlarını
bilinmeze doğru hep.
Sonumu, yazgımı bilememenin
issiz acılığı var içerimde—.

Zambakların derin tatlılığı var
rüzgârın sözlerinde.
Yüreğimse akşam alacasının
uyuyor kederiyle.

Solucanlar kara bozkırda bana
coşkularını açar birer birer:

–Yolun kenarındadır
bizim acımız işte.
Biliriz ormanın çiçeklerini,
tekdüze cırcır ötüşlerini de,
hem o çaldığımız kirişsiz liri,
izlediğimiz o gizli yolu hem.
Yıldızlara varmak bizim ülkümüz,
açıktır, basittir de;
bal yapmak isteriz arılar gibi,
özlemimiz çığlık ya da tatlı ses,
otlar içinde yürümek kolayca,
yavru büyütmeye meme edinmek.

Kelebek doğanlar ne mutludurlar
ya da giyen ay ışığı elbise.
Nasıl da mutludur kesen gülleri
ve başkaları biçen!
Mutludur ölümden kuşku duyanlar
kendi cennetlerinde,
istediği yerde dolaşan rüzgâr
sonsuzluk güveniyle!
Mutludur güçlüler, anlı şanlılar,
yakınmamış olanlar bir kez bile,
kutsayanlar aziz Francisco'yu
ve gülenler yengiyle.
Ne acılar çekeriz
yollarda gele gide.
Ah bir bilsek derede kavakların
ne dediğini bize–.

Yolun tozu şöyle diyor onlara
akşamın dilsiz kederi içinde:
–Solucanlar, böyle ne mutlusunuz
kendi kendinizin tam bilinciyle
ve yakılmış ocaklar
ve tutku ve biçimler.
Güneşten eriyorum
yolda ve farkedince
ışıkta kaldığımı, düşüyorum
yere uykulu işte–.

Solucanlar ağlaşıyor, ağaçlar
düşünceli baş sallıyor sessizce,
diyorlar: –Varılmaz gök maviliği!
Çocukken kolay sanırdık yetişmek
ve kartallar gibi olmak isterdik,
ama şimdi yıldırım çarptı bize.
Kartallarındır bütün bu gökyüzü–.

Ve kartal uzakta der:
–Hayır, benim değil o!
Yıldızlardır tutan o maviliği
parlak ışıklarla hep birden.
Yıldızlar: –Pek azı var onun bizde:
üstümüzde saklı o.
Ve kara uzaklık: –İçerisinde
umudu saklıyor gök maviliği.
Arada diyor ki umut usulca
karanlık ülkesinden:
–Yürekler, beni siz buldunuz ancak–.
Tanrım! diyor
yürekse.

Deredeki kavakları işte güz
yapraksız bıraktı hep.
Yolun tozlarını uyutuyor su
som gümüşler halinde.
Gömülüyor uykulu solucanlar
Soğuk deliklerine.
Kartal dağda gözden uzaklaşıyor;
rüzgâr diyor: –Sonrasız uyumum ben–
Ağılda sürünün sızıldanışı
ve zavallı beşiklerde ninniler.

Görünümün ıslak hüznü buluyor
bir zambak gibi işte
ağır buruşukları, ki bırakmış
yüzyıllar düşünceli gözleriyle.

Dinlenmeye çekilince yıldızlar
uyuyan mavilikte,
gönlüm ülküsünü görüp uzaktan
soruyor
–Ey, Tanrım! diye.
Kime yakarsam, Tanrım,
ama ey Tanrım, kime?
Umudumuz niçin uykuya dalmış,
duyduğumuz derin düşkünlük niye,
neden kapanır kucaklayan gözler
bütün maviliği bilmem?–

Eski görünüme, tüten ocağa
salıp çığlığı birden
yazgısına yanan solucan gibi
hıçkırmak isterim ben.
Derenin kavakları gibi mavi,
sonsuz Aşk dilerim insan içinse.

Yürcğin mavisi, gücün mavisi,
bu benim mavim bile
sonsuzu zorlayacak bir anahtar
verebilir elime.
Ölüm karşısında korkup yılmadan,
aşk ve şiir kırağısı içinde,
yıldırımla çarpılsam ağaç gibi
ve kalsam yapraksız, çığlıksız öyle.

Alnımın üstünde beyaz güller var,
şaraptan taşıyor kadehimse.

GECE EZGİSİ

1920

Öyle korkarım ki
kuru yapraklardan
ve çiyle örtülü
ovalardan öyle.
Uyumak üzreyim;
uyarmazsan beni,
donmuş yüreğimi bırakırım yanında.

Nedir o çınlayan
uzakta?
Aşk. Pencere camlarında rüzgâr o,
aşkım benim!

Süsledim boynunu
taşlarıyla tanın.
Ne diye bıraktın
bu yolda sen beni?
Ağlayacak kuşum
gidersen uzağa
ve yemyeşil asma
şarap vermeyecek.

Nedir o çınlayan
uzakta?
Aşk. Pencere camlarında rüzgâr o,
aşkım benim!

Hiç bilmeyeceksin
kar sfenksim benim
seni nasıl candan
sevmiş olduğumu
bu ışıyan tanda
bastırınca yağmur
ve kuru ağaçta
bozulurken yuva.

Nedir o çınlayan
uzakta?
Aşk. Pencere camlarında rüzgâr o,
aşkım benim!

YUVA

1919

Gözlediğim ne bilmem
bu hüzün anlarında?
Kim çiçekli, yaldızlı
korularımı kesen?
Derenin suyundaki
çırpıntılı gümüşten
aynada, ki bana tan
sunar, o gördüğüm ne?
Korumda hangi büyük
fikir çamı yarılan?
Ne sessizlik yağmuru
ürperten beni böyle?
Sevdamı bıraktıysam
gamlı kıyıda ölü
hangi böğürtlen saklar
yeni doğuşu benden?

BAŞKA ŞARKI

1919
(Güz)

Düş bozulup gitmiş gelmemek üzre!
Yağmurlu akşam vakti
yüreğim öğreniyor
ağaçların döktüğü
güz trajedisini.

Tatlı üzüntüsünde
canveren görünümün
kırıldı seslenişim.
Düş bozulup gitmiş gelmemek üzre.
Gelmemek üzre! Tanrım!
Kar yağmaya başlıyor
ıpssız düzlüğüne
ömrümün
ve uzaklara giden
hayal gücü korkuyor
donup yitivermekten.

Ah, bana diyor ki su
düş bozulup gitmiş gelmemek üzre!
Ama düş sonsuz mudur?
Sistir onu koruyan
ve kar yorgunluğundan
başka şey değildir sis.

Anlatıyor ki ezgim
düş bozulup gitmiş gelmemek üzre.
Ve yağmurlu akşamda
yüreğim öğreniyor
ağaçların döktüğü
güz trajedisini.

TEKE

1919

Bir dişi keçiler sürüsü geçti
kıyısından ırmağın.
Coşkun erinciyle bu gökyakuttan
ve güllerden akşamda
seyrediyorum
kocaman bir tekeyi.

Merhaba, dilsiz şeytan!
Sen
en zorlu hayvansın,
ten
cehennemnin
sonsuz gizemi olan...

O ne güçlülük
sakalında ve
geniş alnında,
yaman Don Juan!
O tutkulu
ve iblisçe bakışında
ne büyük vurgu!

Gidersin kıra
ardında sürü,
olup bir sultan
haremağası!
Dişi susuzluğu
hiç sönmez sende;
çıraksın baban
Pan'a yaraşan!

Dişi keçi
yavaş, gelir ardından
alçakgönüllü, sevdalı,
ama azgınlığın hiç doyma bilmez;
eski Yunan
anlar seni.

Ey kara kayadan ve yontma haçtan,
derin mağaralı, uysal hayvanlı

kutsal masallardan gelme yaratık,
orda nice sıska çileci, Şeytan
karanlıkta gördü senin
erkeklik alevi
püskürdüğünü!

Ey yiğit sakallı,
boynuzlu tekeler!
Ey kara özetler ortaçağdan!
Filomnedes'in yanında doğdunuz
denizin saf köpüğü arasında
ve ağızlarınız
okşadı onu
yıldızlar dünyasını şaşırtarak.

Kasırganın aydınlığa döndüğü
çiy dolu korulardan gelirsiniz,
Anacreonte*nin çayırlarından,
ölümsüzlüğün kanıyla dolu.

Eski satirlerin
yitik soyundan
bir dönüşümsünüz
siz ey tekeler.
Daldığınız o saf ten zevklerinde
yok sizi geçecek bir hayvan.

Büyük öğle meczupları!
Durun giderken
dinlemek için
horozun ne dediğini uzaktan,
kırlardan size:
Yolcu, merhaba!

* Lirik şiirleriyle ünlü Yunan ozanı. İ.Ö. 560–478. (Ç. n.)

İÇİNDEKİLER

Fırıldak 9
Serüven Düşkünü bir Salyangozun Başına Gelenler 11
Güz Şarkısı 16
Bahar Şarkısı 18
Küçük Şarkı 19
Deli Juana'ya Ağıt 21
Ağustos Böceği 23
Hüzünlü Balad 25
Sabah 27
Canımın Gölgesi 30
Yağmur 31
Ellerim Yolabilseydi 33
Bala Övgü 34
Ağıt 36
Santiago 39
Elmas 43
Yaz Madrigali 44
Yeni Şarkılar 46
Tan 47
Önsezi 48
Ay İçin Şarkı 50
Sessizliğe Ağıt 52
Bir Temmuz Gününe Balad 54
In Memoriam 57

Düş 58
Görünüm 59
Kasım 61
Sorular 63
Düşmüş Fırıldak 64
Yeni Yürek 66
Güneş Battı 67
Kâğıttan Kuş 68
Madrigal ... 70
Bir Çan 71
Danışma 72
Akşam 73
Mavi Yıldızlar Var 74
Öndeyiş 75
İç Balad 78
Kocamış Kertenkele 80
Islak Avlu 82
Küçük Alanın Şarkısı 83
Yol Kavşağı 86
Yıldızlı Saat 87
Yol 88
Yarıda Kalan Çalgı 90
Doğu Şarkısı 91
Ölü Kavak 94
Kır ... 96
Deniz Suyu Baladı 97
Ağaçlar 98
Ay ve Ölüm 99
Madrigal 100
İstek ... 101
Gümüş Kavaklar 102
Başaklar 104
Yağmur Altında Düşünceler 106
Kaynak ... 108
Deniz ... 112
Düş ... 113
Başka Düş ... 114
Meşe ... 115
Defneye Sığınış ... 117
Güz Ezgisi 119
Gece Ezgisi 123
Yuva 124
Başka Şarkı ... 125
Teke ... 126

Çeviriler :

H. N. Bialik
YILDIZLAR YANAR SONER
(Yenilik Yayınevi, 1959)

GERÇEKÜSTÜCÜLÜK – ANTOLOJİ
(Selahattin Hilav ve Ergin Ertem'le birlikte)
(De Yayınevi, 1962)

Octavio Paz
GÜNEŞ TAŞI VE BAŞKA ŞİİRLER
(Oluş Yayınevi, 1963 ; « Güneş taşı » adıyla yeni baskı
Çekirdek Yayınlar, 1996)

Blaise Cendrars
SEÇMELER
(De Yayınevi, 1964)

Federico Garcia Lorca
ÇİNGENE TÜRKÜLERİ
(Gün Yayınları, 1969)

Vladimir Mayakovski
PANTOLUNLU BULUT – İNSAN
(Soyut Dergisi Mayakovski özel sayısı, 1969)

Pablo Neruda
KARA ADA DEFTERİ
(Altın Kitaplar Yayınevi, 1971 ; « Kara Ada şiirleri » adıyla
B.F.S. Yayınları, 1985 ; aynı adla Cem Yayınevi, 1989)

Federico Garcia Lorca
BÜTÜN ŞİİRLERİ
(Cem Yayınevi, 1974 ; Yazko, 1983 ; Varlık Yayınları, 1985 ;
Cem Yayınevi, 1989)

Pablo Neruda
YİRMİ AŞK ŞİİRİ VE UMUTSUZ BİR ŞARKI
(Cem Yayınevi, 1974 ; Varlık Yayınları, 1983–1985 ;
Çekirdek Yayınlar, 1996)

Aragon
ELSA'YA ŞİİRLER
(Cem Yayınevi, 1975 ; Adam Yayınları, 1982–1983–1985 –1988–
1991, Çekirdek Yayınlar, 1996 ; Türk Dil Kurumu 1976 çeviri ödülü)

Eugenio Montale
SEÇME ŞİİRLER
(Cem Yayınevi, 1976)

Paul Eluard
ŞİİRLER
(Yeni Ankara Yayınevi, 1976 ; genişletilmiş yeni baskı
Cem Yayınevi, 1993)

Blaise Cendrars
KÜÇÜK ZENCİ MASALLARI
(Derinlik Yayınları, 1977 ; Cem Yayınevi, 1991–1993)

Saint-John Perse
ŞİİRLER
(Tan Yayınları, 1981)

Vladimir Mayakovski
ŞİİRLER : V. M. MAYAKOVSKİ – TRAJEDİ, OMURGANIN
FLÜTÜ, PANTOLUNLU BULUT, İNSAN, BEN KENDİM
(Varlık Yayınları, 1984–1986)

VLADİMİR MAYAKOVSKI
ŞİİRLER
(Çekirdek Yayınlar, 1996)

Baudelaire
KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ
(Çekirdek Yayınlar, 1996)

Özgün yapıtlar :

ŞİİR TAPINAĞI – İNSANOĞLUNUN BEŞ BİN YILLIK ŞİİR
SERÜVENİ
(Adam Yayınları, 1985)

TÜRK GRAFİK SANATI TARİHİ
(Çevre Dergisi, 1979–1981)

SİMGELER (GRAFİK ÜRÜNLERİNDEN SEÇMELER 1)
(Çekirdek Yayınlar, 1991)

AÇIL, EY GİZEM!
Bütün şiirler. 1
(Çekirdek Yayınlar, 1996)

Baskı :
Mert Ofset

*

Cilt :
Güven Ciltevi

*

Kasım1996
İstanbul

Çekirdek Yayınlar
P.K. 308 Sirkeci
34433 – İstanbul

FEDERICO GARCIA LORCA

Bütün Şiirler: 1

İLK ŞİİRLER

*

Bütün Şiirler: 2

CANTE JONDO ŞİİRİ
İLK ŞARKILAR

*

Bütün Şiirler: 3

ŞARKILAR
ÇİNGENE ROMANSEROSU

*

Bütün Şiirler: 4

OZAN NEW YORK'TA

*

Bütün Şiirler: 5

IGNACIO SANCHEZ MEJIAS'A AĞIT
ALTI GALICIA ŞİİRİ
TAMARİT DİVANI
DAĞINIK ŞİİRLER
HALK ŞARKILARI

ISBN
975-8076-05-1

